

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

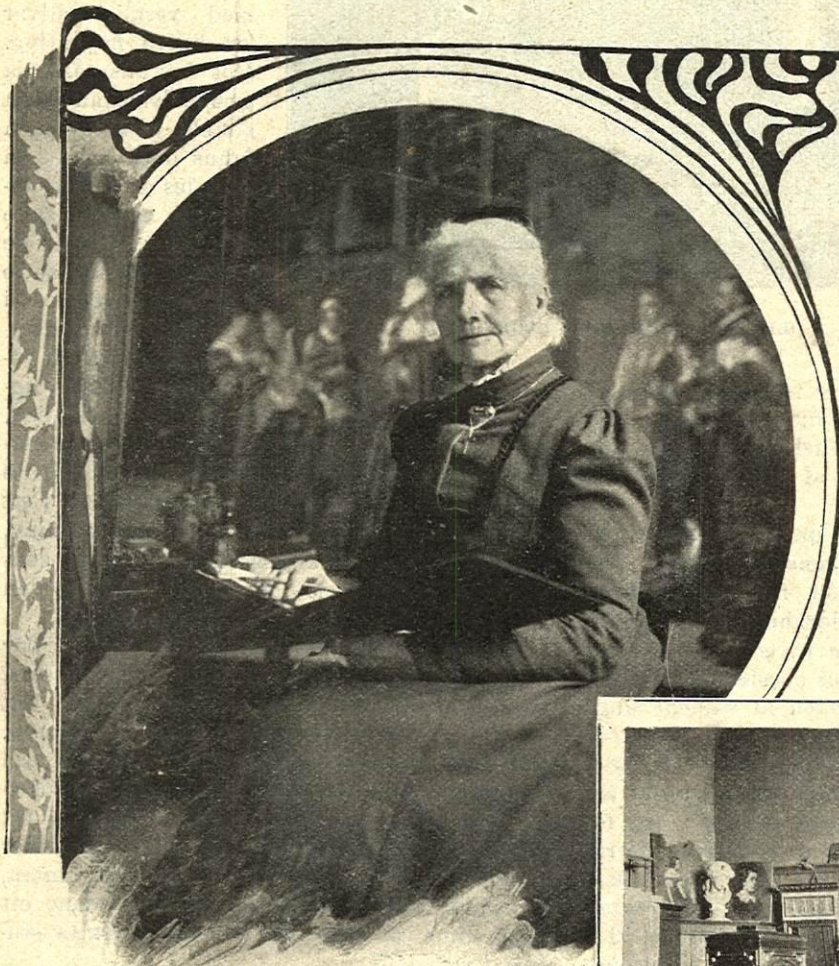
FÖR KVINNAN OCH HEMMET

N:R 42 (825).

LÖRDAGEN DEN 18 OKTOBER 1902.

15:DE ÅRG.

PRENUMERATIONSPRIS PR ÅR:	UTGIFNINGSTID:	REDAKTÖR OCH UTGIFVARE:	BYRÅ:	KOMMISSIONÄRER
IDUN ..... KR. 6:—	HVARJE LÖRDAG.	FRITHIOF HELLBERG	17 BRYGGAREGATAN 17.	ANTAGAS ÖFVER HELA LANDET PÅ ALL- DELES SÄRSKILDT FÖRMÅNL. VILLKOR.
IDUNS PRAKTUPPLAGA ..... > 8:—		TRÄFFAS SÄKRAST KL. 2—3.	REDAKTIONEN KL. 10—4	
IDUNS MODETIDN. MED PL. > 5:—		REDAKTIONSSEKR.: JOHAN NORDLING.	EXPEDITIONEN KL. 9—5.	STOCKHOLM
IDUNS MODETIDN. UTAN PL. > 3:—	LÖSNUMMERPRIS: 10 ÖRE.		ALLM. TEL. 61 47. RIKS 16 46.	IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI.

WILHELMINA LAGERHOLM.

EN KVINNLIG KONSTNÄRSVETERAN.

IVÅR ambulatoriska nutidstillvaro spelar hemmet, eller det man i rent kret bemärkelse fattar med detta ord, en tämligen oviktig roll. Storstadsson — enkannerligen stockholmsbon — flyttar så ofta, utan någon synnerlig rörelse bryter han upp från de rum, där, under en längre eller kortare tid, hans privatexistens förflutit, och slår ned sina bopålar på en ny plats, dit han medför den trefnad och hemkänsla, som ligga inom hvars och ens individuella förmåga att skapa omkring sig. Den förra omgifningen, med allt hvad den rymt af sorg och glädje, är snart utplånad ur minnet.

Men det finnes äfven i vår ombytliga tid tillfällen, då det att flytta från en bostad för den bortdragande innebär ett lösslitande från det som utgjort livets egentliga innebörd, ett upprekande med rötterna, som icke

kan ske utan smärta. Och dess intensivare blir denna känsla, ju längre man varit fastvuxen vid den interiör, man öfverger, ju närmare den samma är associerad med ens intellektuella människa. Dubbelt blir detta fallet, då det är en konstnärsmiljö det gäller, den plats, där under en lång följd af år man hämtat inspiration till sina skapelser och där man sett dessa blifva till under ens händer.

Något af allt detta torde den konstnärinna, hvilkens bild Idun i dag återgifver, ha erfarit,

bära en arbetsnedläggelse. Hon har ej fattat detta beslut utan strid och själföfvinnelse. Hon står ju ännu kraftfull och oböjd af åren, hennes öga ser lika klart, hennes hand är lika säker, men de fyra långa trapporna börja bli besvärliga för den 75-åriga och hon känner, att hon behöfver mera hvila. Men hvila i den kära ateliern, där hvarje vrå talar om arbete och arbetsglädje, där det rena ljuset, som strömmar in genom det höga fönstret, inbjuder till nya mödor, nytt skapande? Omöjligt!

Och därför bryter hon upp.

Wilhelmina Lagerholms vänner se icke i de förändrade yttre omgifningarna en så gifven omstörtning, som hon själf gör. Ännu hoppas de mycket af hennes flitiga pensel. Men en osökt anledning ger dock detta uppbrott, vid hvilket konstnärinnan fäster så stor betydelse, att kasta en blick tillbaka på det lefnadslopp, hvaraf en så betydande del för-

FRÖKEN LAGERHOLMS ATELIER SEDAN 30 ÅR VID MÄSTER-SAMUELSGATAN. A. BLOMBERG FOTO.

då hon nu afflyttar från den atelierlägenhet, Mäster Samuelsgatan 39, hvilken under trenne decennier på en gång utgjort hennes hem och hennes konstvärld. Wilhelmina Lagerholm betraktar själf denna tilldragelse som en epok i sitt lif. Det att hon nu öfverger den för henne så kär blifna ateliern för en privatpersons bekvämligare bostad, anser hon inne-

flutit i det trefna, luftiga höganloftslogi, hon nu med så mycken saknad går att lämna.

*

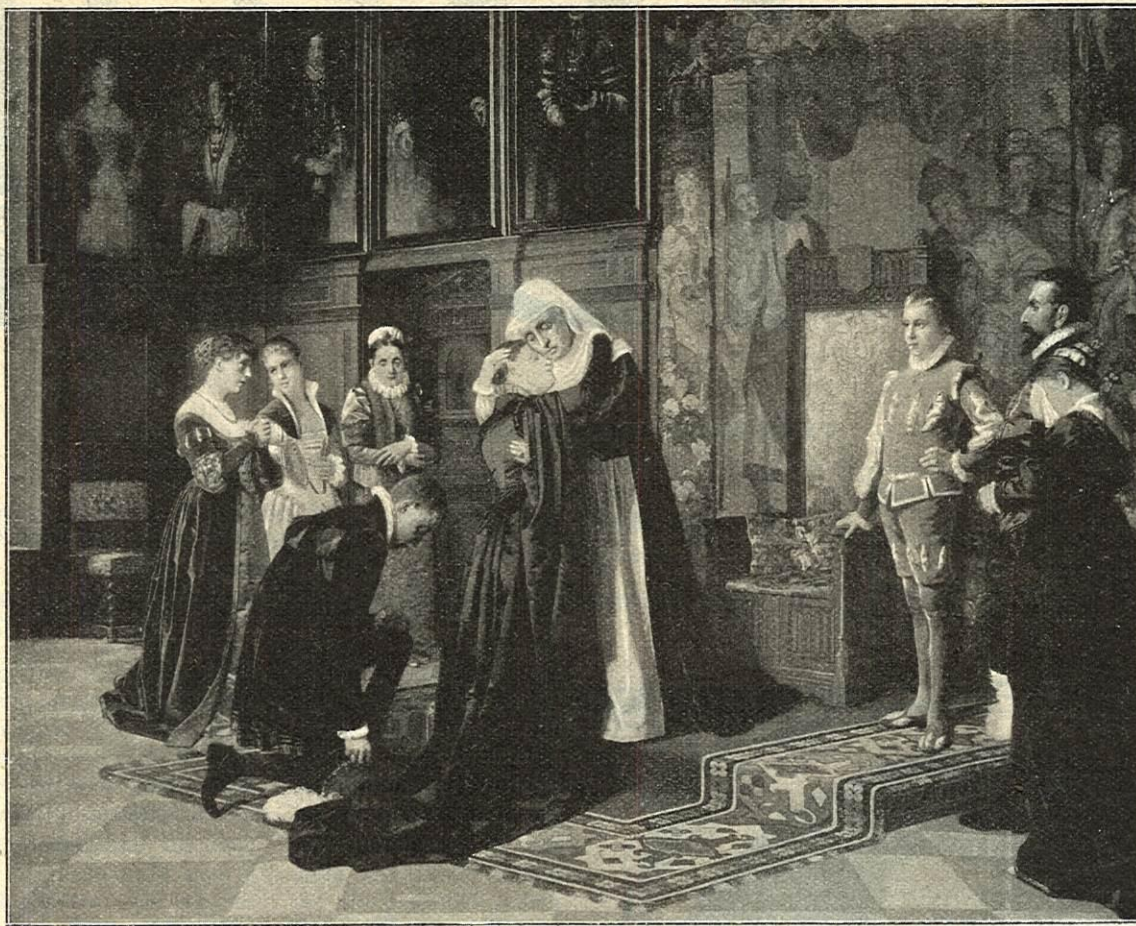
Till Wilhelmina Lagerholms konstnärspersonlighet an knyter sig ett mer än vanligt intresse. Hon är en af de få kvarblifna, kanske den sista, af en gånge konstnärsgenera-

tion, den som räknade Södermarck, Höckert, Troili, Amalia Lindgren bland sina främsta mästare. Det var 60-, 70-talens konstskede: det fina genre-måleriets, det omsorgsfulla utarbetandets, det kärleksfulla detaljstudiets, det då skönheten och sanningen voro identiska begrepp och känslighet icke ansågs som en dödssynd. En ny tid har utdömt genren, en af alla former obunden godtycklighet har träd i dess ställe; med ett par löst utkastade färgklickar anser artisten sig nu vunnit samma resultat, som det förr fordrades månaders samvetsgrant arbete att åstadkomma.

Jag vet att den ena som den andra konstriktningen frambragt storverk och afarter, här är icke platsen att anställa jämförelser, äfven om jag därför ägde de nödiga artistiska förutsättningarna. Men jag håller likvisst före, att 60-talets ädla, om och något preciosa konst- art, har större utsikt att fortlefva genom tiderna än de mången gång grumliga yttringarna af nutidens konst. Och att äfven vår tids människor, sedan de sett sig trötta på de moderna bisarrerierna, med glädje återvända till det gedigna, ärliga arbetet, bevisas af det erkännande, som ända in i hennes ålderdom kommit Wilhelmina Lagerholm till del. Hon har icke behöft klaga öfver att hennes konst ej funnit användning. Till skillnad från mången, i en yngre skola fostrad artistkamrat, har det aldrig fattats henne beställningar, och de porträtt, hon under årens lopp utfört, skulle samlade fylla ett betydande tafvelgalleri.

Jag tror mig härmed ha antydt det för konstnärinnan Wilhelmina Lagerholm karaktäristiska. En egenskap, som för öfrigt varit den för hennes personlighet utmärkande och som haft en så stor del i hennes framgång, är en okuffig energi. Denna manliga egenskap har i alla tiders skiften stått henne bi, och tack vare den har hon lyckats bjuda svårigheterna spetsen. Och de ha ej varit få, de hinder, hennes fasta vilja haft att bryta sig emot. Utgången från ett hem och tillhörande en krets, för hvilka konstnärskrafvet var så godt som ett okänt begrepp, därtill född i en tid, då kvinnans rätt till självständigt arbete var så litet erkänd, gällde det först att öfvervinna familjens betänkligheter och tidsandans fördomar. Men då detta var gjordt, då den 24-åriga unga flickan äntligen tilläts taga de första osäkra stegen på konstens törnevullda stig, mötte de för konstadepten oundvikliga stötestenarna, de förfärande tekniska svårigheterna, hvilka för henne som kvinna, och beröfvad så många af den manliga elevens resurser, syntes dubbelt öfverkomliga.

Hvilka strömmar af tårar ha ej erfarenheterna under den första svåra lärotiden kostat henne, hur till döden förtviflad kände hon sig ej mången gång! Men aldrig misströstan-

KUNG MÄRTA OCH MALIN STURE. TAFLA I OLJA AF WILHELMINA LAGERHOLM.

de eller försagd. Hvarje motgång sporrade till nya ansträngningar, hvarje svårighet till friska tag. Och under hela tiden hade hon en bestämd förnimmelse af att hon *skulle* och *måste* lyckas.

Karaktäristisk för den unga Wilhelmina är hennes första debut på konstnärnsbanan. Det var 1850 på våren, hon för första gången lämnade sitt kära föräldrahem i Örebro för att i hufvudstaden söka utveckla sina anlag för ritning, hvilka ansågos obestridliga. Stockholm ägde på den tiden en af stadens unga damer mycket besökt ritskola, som förestods af en herr Ringdahl. »Jag minns så väl,» säger hon i sina på gamla dagar gjorda anteckningar från ungdomstiden, »när jag för första gången trädde inom hr Ringdahls dörrar för att anmäla mig som elev, hur öfverraskad jag blef öfver all den elegans i klädedräkter, som mina blifvande kamrater utvecklade. Hur enkel och tafatt kände jag mig ej i min hemmavärdna klädning! Men samtidigt tänkte jag inom mig: mitt arbete skall föra min talan.

»Denna min tillförsikt fick dock ett snöpligt slut. När Ringdahl frågade mig hvad jag ritat och om jag medförde något prof på min färdighet, tog jag icke utan stolthet fram mina skissböcker, fyllda med blyertsporträtt af mina Örebrobekanta, bland hvilka jag förvärfvat mig ett visst anseende för min lätthet att träffa porträttlikhet. Hr Ringdahl öppnade en af böckerna, och strax trängdes omkring honom hela svärmen af elever, och med nyfikna blickar beskådades nu öfver hans axel mina mästerverk. Ringdahl sade ej ett enda ord, förrän han sett igenom allt, då räckte han mig boken med den enda anmärkningen: »Det måtte vara bra fula människor i Örebro!»

»Jag önskade,» heter det vidare, »att jag kunnat sjunka under jorden och gömma mig och mina skissböcker, och endast efter en kraftig ansträngning lyckades det mig att tillbakahålla tårarna. — Nu började en tid af ihärdigt och energiskt arbete; jag *ville* och jag *skulle* skaffa mig mera anseende bland

mina medlidsamt leende kamrater. Och det gick! Visserligen hade jag ännu många förödmjukelser att utstå, men påföljande år satt jag dock vid mitt staffli och målade i olja efter naturen, och nu var min plats som nr ett på ateliern obestridd.»

Men det att vara den första på hr Ringdahls atelier betydde, som Wilhelmina själf anspråklöst intygar, i det hela så litet; bland alla kamraterna var det ingen som, efter hvad hon kunde påminna sig, arbetade med verkligt allvar att blifva någonting. Hos den anspråklösa småstadsflickan i den simpla klädningen fanns dock hvad som fattades de andra: allvar och en brinnande arbetshåg. Under de följande åren fortsatte hon sina studier i Stockholm, hr Ringdahls konstanstalt ut-

byttes snart mot en med större vederhäftighet, nämligen mot själfva målareakademien, där Wilhelmina på förord af den blinde, konstälskande excellensen Bonde tilläts att, jämte ett annat ungt kvinnligt konstnärssämne, i ett enskildt rum göra studier i antikritning, hvilka hvarje dag korrigerades af en af akademiens professorer. Akademien mottog den tiden inga kvinnor som ordinarie elever.

Emellertid hade hon kommit in i en sfär, där hennes förmåga hade tillfälle att utvecklas, hennes energi och flit att blifva erkända. Det dröjde ej heller många år, innan det forum, som här hemma äger att taga vara på och uppmuntra den spirande talangen, fäste blicken på den unga lofvande målaren, och till hennes obeskrifliga glädje nådde henne under loppet af vintern 1856 budskapet, att staten, på akademiens tillstyrkan, tilldelat henne ett stipendium af 500 rdr beo för forsatta studier i utlandet.

Härmed var tärningen kastad. Föräldrarna, som hittills ej utan oro tänkt på dotterns framtid, såg i denna medgång ett bevis för att andra, i denna sak mera erfarna än de, trodde på hennes begåfning och motsatte sig ej längre hennes önskingar. Den beviljade summan kunde ej räcka långt, men fadern ifyllde densamma med stor frikostighet, och en solig junidag anträdde vår unga Wilhel-

En af Stockholms mera kända praktiserande läkare

meddelar följande: »Af alla i handeln förekommande medel, afsedda för behandling af de parasitära hudsjukdomar (seborrhé, mjäll o. d.) på hvilket hårets affallande i de flesta fall beror, känner jag intet, som vid anställda prof visat sig så verksamt och i så hög grad förtjänar användas som *Azymolstimulus* — —.» Vid London-utställningen 1899 erhöi F. Pauli's *Azymolstimulus* guldmedalj såsom det bästa härvatten.

MELLINS FOOD

af Läkarekåren erkändt bästa näringsmedel för barn och sjuka.

Finnes på Apoteken samt hos Specerihandlarne.

PROF gratis och franco från Axel Lennstrand, GEFLE.

mina med ångaren Gauthiod via Lübeck resan till Paris, under det att hela familjen, som följt med till Stockholm, från Skeppsbron tillviftade henne sitt farväl.

De tre åren i Paris, under hvilka hon arbetade på Tissiers atelier, betraktade hon som sina egentliga läroår. Utom den utmärkta ledning hon där erhöi, hade hon den oskattbara förmånen att bland sina studiekamrater räkna sådana framstående målare som Troili och Fagerlin. Och af bådas, hvar för sig så utpräglade, konstnärsindividualiteter rönt hon starkt inflytande, isynnerhet af Troili, hvars ädla, inspirerade konst hon alltid ställde upp för sig som det eftersträfvansvärda idealet, liksom vänskapen till honom som människa utgjorde en af hennes dyrbaraste lifsbehållningar.

De år, som följde på de innehållsrika Paris-åren, voro fulla af pröfningar. Vid hemkomsten ställdes Wilhelmina inför det alternativ, som så ofta uppstår för kvinnan, valet mellan böjelsen och plikten. Å den ena sidan stod konsten, som hittills utgjort hennes egentliga lifsinnehåll, å den andra sidan hemmet och en dotters skyldigheter. Och hon valde det senare. Systrarna voro gifta, de gamla föräldrarna behöfde hennes vård och hjälp, och Wilhelmina stod icke tveksam om hvad som var rättast. Men en tung tid blef det. I Örebro kunde hon icke måla, och det surrogat hennes efter verksamhet trängande ande valt, d. v. s. fotografering, var en alltför fattig ersättning för hvad hon förlorat.

Men hennes »fördringstid», som hon själf kallar sina år som yrkesfotograf i Örebro, blef icke långvarig. En dag märkte hon på ett yttrande, som hennes far fällde, att äfven han önskade se henne återtaga sina målningar, nästa morgon var hennes fotografiatelier stängd och utbjuden till salu och hennes kära färger åter komna till heders. Hon fortfor dock under sextioalet att ha sitt egentliga stamhåll i föräldrahemmet i Örebro, ehuru hon allt emellanåt hämtade friskare fläktar från konstvärlden genom längre eller kortare resor till Paris, Düsseldorf och Köpenhamn.

Det var på hösten 1871 — fadern var då död och hon kunde bättre undvaras i hemmet — som Wilhelmina Lagerholm begaf sig upp till Stockholm i akt och mening att hyra en atelier, där hon kunde slå sig ned som själfständigt arbetande målarinna. Efter mycket letande fann hon hvad hon sökte, Mäster-Samuelsgatan 39, 4 tr. upp, en atelier, som hon tills vidare hyrde på ett halfår. Det är detta halfår, som nu utspunnit sig till nära 31 år — 31 lyckliga år, af hvilka konstnärinnan, när hon blickar tillbaka på all den välsignelse hon under dem erfarit, endast bevarar de ljusa minnena.

I denna inom hufvudstadens konstvärld så väl kända atelier höll fröken Lagerholm under en lång följd af år en mycket besökt rit- och målarskola, från hvilken en talrik skara elever utgått, och här utförde hon en mångfald porträtt af sina samtida, alla utmärkta för stor likhet och en själfull uppfattning. Det sista af dessa, som strax före uppbrottet afsändts från atelieren, är en reproduktion af ett för några år sedan af henne utfördt porträtt af den nu döde, berömda läkaren, professor Kjellberg, beställd af Värmlands nation i Uppsala.

Men ehuru porträttet är den konststart, som mest upptagit Wilhelmina Lagerholms tid, har hon äfven förvärfvat sig ett aktadt namn som genremålarinna. Den vackra idyllen, »En gammal historia», som pryder statens samlingar å Nationalmuseum, är ett talande prof på hvad hennes konst inom denna genre

kan åstadkomma: en finhet i utförandet, en skicklighet i stoff- och färgbehandling, som knappt af någon nu lefvande konstnär äro öfverträffade.

Historiemåleriet har alltid utgjort den stora lockelsen för Wilhelmina Lagerholm, det omsorgsfulla detaljstudiet, fördjupandet i den guldgrufva af färg och ljuseffekter, som forna tiders klädedräkter och rumsinredningar erbjuda, däri ligger ju hennes styrka. Och så grep hon sig an med sitt lifs stora verk, »Kung Märta och Malin Sture», hvilket efter många års arbete och under många och långa afbrott nu är fullbordadt, en mästerligt målad tafla, däri man finner återspeglade de finaste och ädlaste egendomligheter i konstnärinnans temperament.

*

Till denna högst ofullständiga konturteckning af målaren ville jag gärna foga några ord om människan. Men hvad skulle jag här kunna säga, som icke vore på en gång för litet och för mycket? Hvad hon själf härvidlag önskar vet jag, och jag böjer mig därför.

Må det endast vara mig tillåtet att såsom slutord på min lilla skildring tillägga: hvad som mest frapperar vid studiet af Wilhelmina Lagerholms personlighet, är den arbetsglädje, som liksom utstrålar från och besjalar hela hennes lefnad. I vår lifströtta tid, då tillvaron af ett sådant begrepp som arbetsglädje både i skrift och handling förnekas, är detta så mycket mer påfallande. Men hemligheten i hennes lefnadskonst ligger däri, att hon äger den fasta tron, att all vår sträfvan, den må vara förlagd inom det skönas värld eller riktad på en enkel hvardagsgärning, tjänar ett högre ändamål. Därför står Wilhelmina Lagerholm i sin obrutna, glada ålderdom som en föresyn för ett yngre släkte.

LOTTE DAHLGREN.

HERR PEDER GYLDENLÖWES VISA TILL FRU KARIN, NÄR VINTERN NALKADES.

FRU Karin Gyldenlöwe kom,
ty stundar nu till natten!
I ser, det mörknar rundtenom
kring skog och äng och vatten.
Så gula hänga lönnars blad
och lindelöfven gråta
af dimman ifrån kärr och mad
i höstenatten våta.

Fru Karin Gyldenlöwe, se,
hur tunga skuggor falla
kring borgens vall och lönnallé,
kring oss — kring allt och alla.
Det stundar natt, en mörk och lång,
där inga stjärnor glimma,
med väktarrop från ryttargång
i vintrig midnattstimma.

Fru Karin Gyldenlöwe het,
vår kärlek en gång brunnit,
men all dess doft och ljuflighet
med somrardagar svunnit.
Nu återstår oss drömma blott
med rynkor kring vår panna
och slumra till och nicka smått
vid slända och vid kanna.

BARN- KLÄDER

I största urval
hos

M. BENDIX

16 Regeringsgatan 16

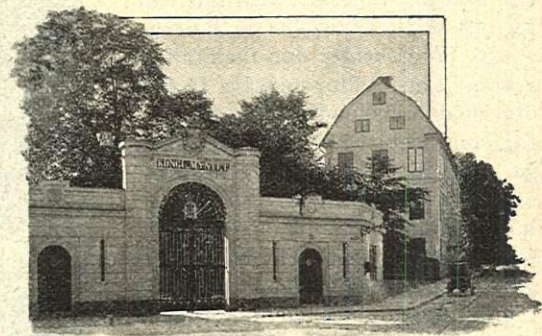
och

5 Sturegatan 5.

Förr sof I röd uppå min arm
som borgens ädla fruga —
nu får vår skinnfäll hålla varm
oss, hvar uti sin stuga.
Det blåser kallt. Fru Karin kom!
— Du, småsven, ved på härden!
I ser det mörknar rundtenom
och vinter rår för världen.

SIGURD P. SIGURDH.

KUNGL. MYNTET.

PENGAR.

HVAD HARPAGON SKULLE ha fråssat,
om han fått tillbringa sina dagar i ett
myntverk! Tänk att stundligen höra slantar-
nes nervkittlande klang, att se dem rågas i
skopor och tråg eller hvarför inte i tunnor,
sedan de kommit från präglingen, att kunna
slå ut dem i högar som man tömmer frukt
ur säckar, ta händerna fulla af dem och låta
dem som ett Danaës guldregn glida genom
fingrarne — kling! kling! kling! — för att
sedan räkna dem i påsar och stapla upp dem
i ett hvalf, där man kan gå och smeka dem
med ögonen och drömma om de otaliga njut-
ningar, till hvilka de utgåra nyckeln! Det är
ju så härligt, att en mammonsdyrkares hjärna
måste svindla vid blotta tanken härpå.

Men man behöfver å andra sidan inte vara
slaf under guldets för att finna nöje i en
vandring genom vårt myntverk. Där det lig-
ger som en idyll från gamla Stockholm, båd-
dadt bland lummiga träd i början af Handt-
verkargatan och med ett dämpadt maskin-
buller inom sina murar, verkar det så inbjud-
ande, att vi ej kunna neka oss och våra
läsare nöjet af ett närmare skärskådande af
denna vårt rikets kassakista.

Vår första visit gäller smältrummet där
plantsarne af guld, silfver eller brons — allt
efter den myntsort, som skall tillverkas —
smältas i deglar och därefter gjutas i formar,
hvarur de s. k. tenarne sedan framgå.

Tenarne transporteras därefter till valsver-
ket, hvarest de utvalsas, tills de erhållit den
för den erforderliga myntsorten lämpliga tjock-

Säljes i alla välsorterade Manufaktur- & Herrekipingsaffärer.

Svenska

Kompositionslindefabriken välkän-
da tillverkningar af Kragar, Manschetter och
Bröstveck för Herrar, Damer och Gossar, hvita
och kulörta, rekommenderas.

OBS! Ingen tvätt och strykning.
I parti från

Svenska Kompositionslindefabriken
FRESK & AKERBLOM.

Riks- 38 33. Allm. 16893.

STOCKHOLM.

af högre relief å medaljerna, äro betydligt djupare graverade.

Myntverket, som år 1900 genomgick en fullständig renovering, förestås och ledes af myntdirektör E. Brusewitz, hvilken nu i 25 år varit institutionens nitiske och samvetsgranne styresman.

Det är ock genom hans älskvärda tillmötesgående, Idun satts i tillfälle att återge den bildserie från Kongl. Myntet, som inrymmer i vårt dagsnummers spalter.

HVARFÖR?

I ÅR tillbringade de sommarens i sin villa vid hafvet. Allt tycktes ju förgäfvat. År efter år hade de rest omkring till alla

ting omkring sig. När modern med sin mjuka hand sakta smekte den infallna kinden, log hon icke som förr tillbaka, och alla vackra små ting fadern köpte åt henne, lät hon glida ur sin hand och ned på golfvet. Hon skulle aldrig komma att blomma. Hon hade knoppats för att vissna.

De sutto en dag i aftonsvulkan under »pergolan». Solen hade nyss sjunkit i hafvet. Vågorna slogo lätt mot stranden och purprade skyar gled oöfver mörka, skogklädda höjder. På afstånd hördes kyrkklockorna ringa till aftonsång.

Under tystnad sutto de båda och sågo ut öfver den lugna vattenytan. En tår sökte sig långsamt väg öfver hennes kind, och med dämpad stämma sade hon så till mannen: »Vår lilla flicka skall aldrig mer kunna fröjda sig öfver någonting. Ingenting, ingenting kunna vi göra för henne. Vi måste sitta med händerna i kors och se på hur hon tvinar bort under våra ögon. Och för tre år sedan! För endast tre år sedan — — —»

»Var hon det friskaste, gladaste, muntraste barn i världen.»

»Hur hon kunde skratta! Det kom så pärlande, så smittande. Och hur skälmska hennes ögon kunde vara! Och groparne i de runda kinderna, minns du, minns du?»

»Minns du din födelsedag, just för tre år sedan, hur hon — — —»

»Om jag minns! Hur förtjust hon var öfver att hon — alldeles själf — vaknat före de andra syskonen, och öfver att hon var den allra första, som fick komma in till oss och gratulera mig. Hon höll mig om halsen, som om hon aldrig ville släppa mig, och kysste mig gång på gång, gång på gång. Minns du hur hon också hängde sig om halsen på dig och — där var det första tecknet! hur hon — — — Hur hon plötsligt brast i gråt och grät allt häftigare, ju mer vi sökte trösta henne, och inte kunde förklara hvarför hon grät.»

»Och ingenting förstodo vi! Vi trodde blott att hon var litet uppjagad, och då äro ju barn lika snabba till gråt som till skratt. Så kommo de andra barnen in. Hon lugnade sig så småningom, och kort därpå hade vi

PLANTSARNE
SMÄLTAS.

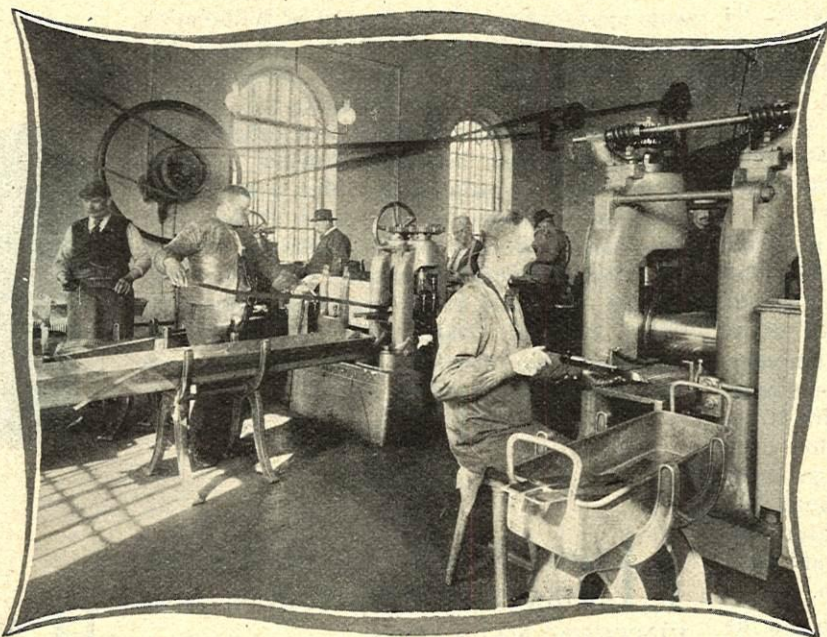
leken. Nu införs tenarner i en klippmaskin, som utklipper plattarne för de blifvande mynten, hvilka därefter vägas på särskildt konstruerade automatiska vågar, hvarvid de plattar, som äro för lätta, afskiljas och på nytt nedsmältas, och de, hvilka tyngd öfverskrider den fastställda vikten, i en hyflingsmaskin få sitt öfverflöd aflägsnadt. För de plattar, som bestått justeringens stränga prof, återstår ännu en vägning — kontrollvägningen — samt behandlingen af ännu en maskin, som sätter kant på dem, och därpå glödning, skurning m. m., innan de i präglingsrummet mellan trycket af ett par graverade stålstämplar erhålla sin valör.

Man tycker att den lilla glänsande slanten efter så många händande pröfningar nu skulle vara fullt skickad att gå ut i världen för att stifta en mer eller mindre fördelaktig bekantskap med människorna. Men nej! Ännu återstår räknekammaren, där mynten skola underkastas en sista granskning, hvarvid de, som möjligen erhållit en liten spricka, afskiljas och gå tillbaka till smältugnen och de öfriga räknas upp i påsar, vägas och förseglas. När förseglingen sedan brytes, flyga de ut åt alla väderstreck som bin ur en kupa. Och liksom bien komma de förr eller senare tillbaka till kupan, en del nötta eller på annat sätt illa tilltygade; nu blir det deras lott att göra bekantskap med myntsorteringsmaskinen, på hvars långsamt roterande tygremsa de odugliga mynten skiljas från de felfria, hvilka senare ånyo få vandra ut i rörelsen.

Den ej minst intresseväckande afdelningen i Kongl. Myntet är hvalfvet, där de ädla metallerna förvaras och som vi äfven ha afbildat i vår bildserie från penningarnes hem. Plantsarne, som ligga staplade i hyllfacket till höger, bestå af rent guld och betinga ett värde af 30,000 kronor stycket. Påsarne äro fyllda med silfvermynt. Allt som allt representerar det lilla »lagret» en summa af cirka 2 millioner kronor.

Ett supplement till myntverket är medaljverkstaden, där nästan alla svenska medaljer präglas. Proceduren för medaljernas tillkomst är på det hela taget densamma som för mynten.

Dock fordrar präglingen här mera arbete, enär medaljstämplarne, för åstadkommande

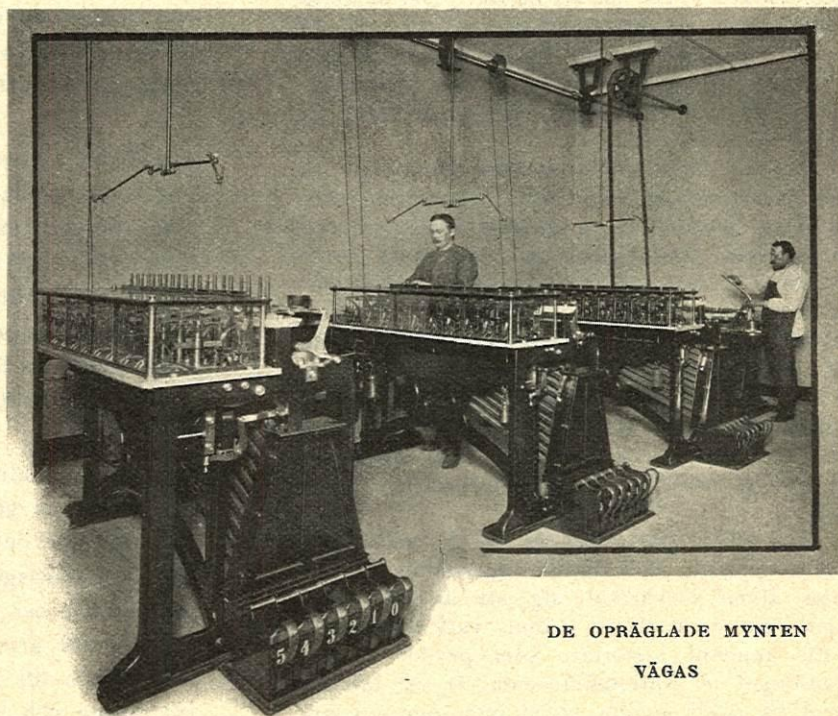

VALSNINGEN.

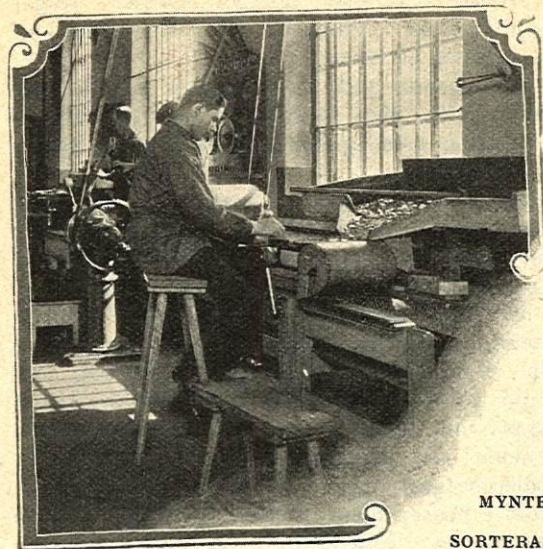
möjliga badorter och sanatorier för att finna bot åt sin sjuka dotter, men intet läkemedel i världen tycktes kunna utöfva någon välgörande inverkan.

Hon blef blott allt blekare och tunnare för hvarje dag, och förmådde nu icke längre lämna rullstolen, ens för en timme. Hufvudet låg ständigt trött tillbaka lutadt mot kuddarne, ögonen hade ett stelt, lifflöst uttryck, och de genomskinliga händerna lekte mekaniskt med fransarne på schalen, som täckte den lilla lama kroppen.

De öfriga barnen dämpade af sig själva sina bullrande lekar och försökte glädja »sjuka syster» med tusen små uppmärksamheter, men hon tycktes icke längre lägga märke till någon-

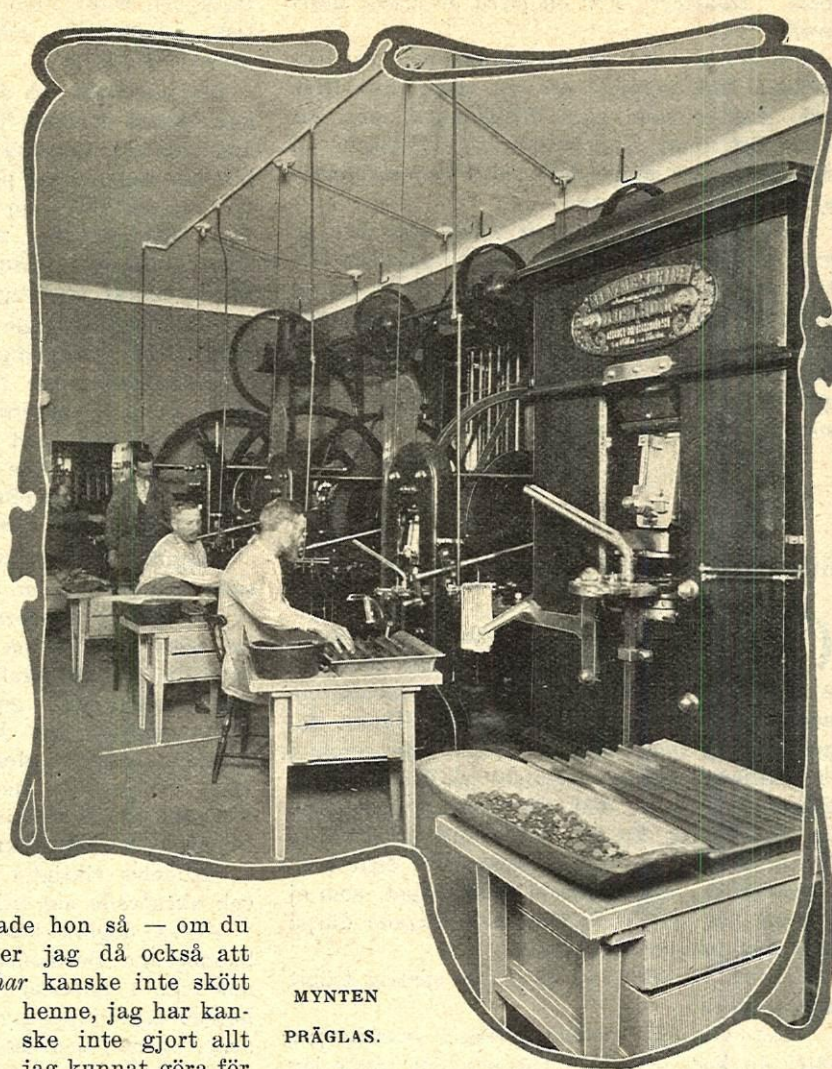
DE OPRÄGLADE MYNTEN
VÅGAS

MYNTEN
SORTERAS.

glömt det där känsloutbrottet. Men hvem vet, om det inte var en omedveten förkänsla om hennes snart utbristande sjukdom, som kom henne att smeka oss så häftigt och därpå att brista ut i gråt. Nu — — nu tycker jag det är, som om hon hade tagit afsked af oss den där morgonen. — — Och när hon kort därpå skulle börja läsa och ständigt sade sig vara så trött och ständigt bad att få sitta i mitt knä! Jag tog det för nycker och straffade henne en gång med att få läsa en kvart längre än den bestämda tiden. Och när hon en dag klagade öfver att det gjorde ondt i benen, sade jag: Känn inte efter sådant strunt,

hade det regnat häftigt. Jag satt vid fönstret och hade henne på mitt knä. Hon satt och såg på hur vattendropparne, den ena efter den andra, föllo från bladen på träden utanför. Mamma! sade hon plötsligt — hvarför gråter bladen så? Och en annan dag. — Hon hade plockat några blommor, och kommit och gifvit mig dem. Jag hade bråttom med att sy, och i stället för att sätta dem i vatten, lät jag dem ligga kvar på sybordet. Snart kom hon tillbaka, fick se blommorna och utbrast: Åh, de stackars blommorna! Hvarför ha de vissnat? Därför att »mamma» inte skött om dem, svarade jag. Hon stod alldeles tyst en lång stund, under det hennes ögon fingo det där anande, hemlighetsdjupa uttrycket, som vi sedan så ofta sett. Mamma! — sade hon så — om du inte sköter mig, kommer jag då också att vissna? — — Och jag

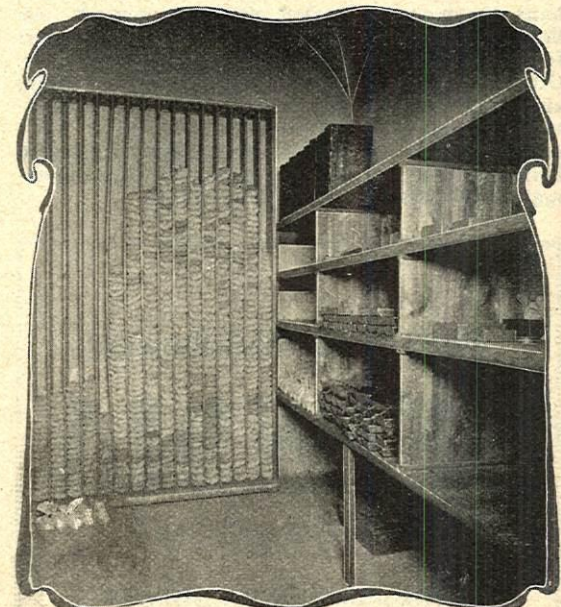
MYNTEN
PRÄGLAS.

har kanske inte skött henne, jag har kanske inte gjort allt jag kunnat göra för min lilla flicka! Den aggrandetanken lämnar mig aldrig. Om jag från början gjort allt hvad som stod i min makt, hade jag kanske räddat henne åt lifvet, åt hälsan, åt lyckan.

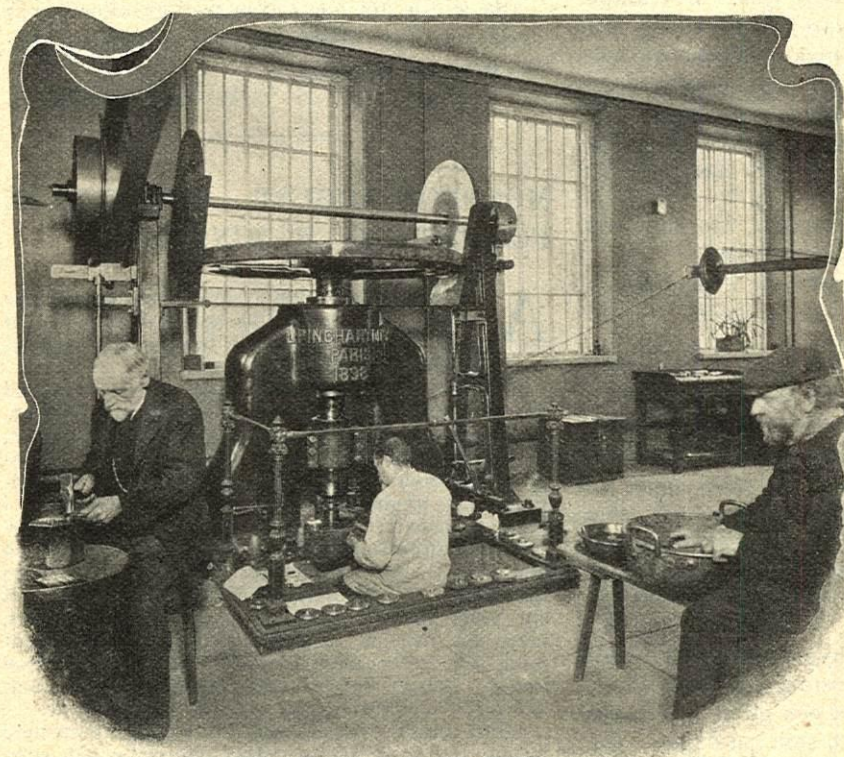
Hon ligger nu därinne och sover, men hvilken sömn är det? Det är endast en dvala hon ligger i, och hon kan icke hämta några krafter däraf. I morgon skall jag se henne lika lidande, lika svag, som jag sett henne i dag. Och allt, *allt* tages ifrån henne. Hennes klara förstånd är icke mer detsamma. Min lilla kloka, min lilla vackra, min lilla älskliga flicka måste jag låta glida ifrån mig. Stum måste jag åse, hur hon långsamt förtvinar. Inga ömma ord nå längre hennes öra. Intet, intet, *intet* kan jag göra. Och det är kanske mitt fel, att det gått därefter. Se på våra andra barn! De äro så friska, så starka, så sunda. Kanske har jag med dem iakttagit större försiktighet, kanske har jag varit mera rädd om dem, kanske — —

»Nej, min älskade, du har intet att förebrå dig,» sade han sakta och kysste bort tårarna från hennes kinder. »Just alla dessa små tecken till aning om förtidig död hos vår lilla flicka kunna öfvertyga dig om, att du gjort

allt, som stått i din makt att göra, men att du inte kunnat bekämpa det, som var dig öfvermäktigt.» Vid de sista orden tog han fram sin pennknif och skar ned en drufklase från vinkastet öfver dem. — »Ser du,» återtog han, »vilka stora, vackra drufvor, som sitta på den här klasen. Intet felas dem.» Hon förundrade sig öfver att de alla blifvit så vackra och jämna. »Men se närmare efter! Emellan dessa stora drufvor sitta många, som knappt hunnit bildas, innan de förtvinat. Och de sågo dock en gång lika lifskraftiga ut som de andra. Ingen har försummat dem för de andra. Solen lyste äfven öfver dem. Daggen fuktade dem, grenen gaf dem näring. En dag upphörde de dock helt plötsligt att växa, och det var naturen själf, som stannade deras

HVALFVET MED DE ÄDLA METALLERNA. SAMTLIGA BILDER FRÅN KUNGL. MYNTET AF A. BLOMBERG.

MEDALJVERKSTADEN.

min lilla flicka. Du skall få se att det går öfver af sig själf! Dag och natt, dag och natt plågar detta minne mig. Och för hvar dag finner jag mig ha varit skyldig till otaliga förbiseenden. Hur kunde jag slå mig så till lugn? Nu tycker jag, att jag utan att vilja se, alltid sett ett uttryck af lidande i djupet af hennes ögon, äfven när de glittrade och logo. Nu tycker jag, att jag ständigt sett ett uttryck af underhållen smärta omkring den lilla munnen, och när jag tänker efter, finner jag, att hon ofta sade saker, som inte friska och glada barn säga. En dag

växt. Hvarför? För att gifva de andra större kraft.

På samma sätt är det kanske med vår lilla flicka. Hon föreföll oss en gång lika frisk och kraftig som våra öfriga barn, men bar dödsfröet inom sig, redan från födelsen. I den kraft hon skulle haft, växa kanske hennes syskon ännu starkare.

Det är endast naturen själf, som kan ge svar på våra ångestfulla frågor, på våra försvifade hvarför, hvarför. Naturen är på en gång så grym och så mild, så sönderlitande och så helande. Låtom oss böja oss inför naturens lagar, min älskade. Och — det är genom att underordna oss dem gemensamt, som vi skola kunna bära sorgen.»

ASTRID AHNELT.

MODEBREF OM RUMSINTERIÖREN.*

OMKRING den första oktober hafva vi rika tillfällen att göra studier i möbleringskonsten. Öfverallt på trottoarerna står bohag i osökt lediga grupperingar. Härom dagen bildade några af expressens män cercle i en italiensk renässansmatsal på Birger Jarls-gatan. Då en af dem efter något begrundande beslöt sig för att återvända till arbetets lycka, körde han vid uppstigandet ögat i en spetskvader. Han yttrade först något, som ej lämpar sig att återgifva, men frågade därpå min förbipasserande person:

»Hvad... skall en så'n där spetsig träbit tjäna till?»

»Det vet jag verkligen inte,» svarade jag efter en kort öfverläggning, och det visste jag också verkligen inte heller.

»Vill stadsbudet komma hem till mig i afton,» sade jag. »Som jag är tvungen att öfva mig för ett föredrag om moderna möbler, så skulle jag behöfva auditorium. Ersättning efter tidtaxa.»

På aftonen kom en del af mitt anförande till stånd, genast afbrutet af expressmannen, som frågade, »om föredrag ej höllos vid småbord och om man fick röka i lokalen?»

»Spetskvadrarnes tid är förbi, följaktligen äfven den tyska exportrenässansens. Med god

* Bland de svenskar, som gjort sig ett namn på det konstindustriella området, märkes arkitekten D. Blomberg, hvilken från den 1 oktober tillträdde platsen som föreståndare för ett af de större möbleringsetablissemangen härstädes. I utlandet, där han under de senaste åren haft anställning som afdelningschef i stora möbelfabriker i Tyskland, Frankrike och England, har hans namn varit mycket uppmärksammat, och flere facktidsskrifter ha i ord och bild redogjort för hans verksamhet som konstnärlig möbelfabriker. Ofvanstående uppsats är den första af ett antal »modebref om rumsinteriören», som den framstående fackmannen kommer att publicera i Idun och hvilka helt visst böra kunna påräkna intresse bland alla, som intressera sig för våra hems ända-målsenliga och konstnärliga inredning.

logik och smak dansas nu en ny interiör: praktisk, konstnärlig och berättigad i alla den-sammans detaljer.

Det praktiska och det konstnärliga bestämma gemensamt formen för materialet och färgen. Men då den konstnärliga dekoreringen af ett föremål ingår i det praktiska, emedan den har till uppgift att i sin omväxling tillfredsställa vårt skönhetsbehof, så dikteras den moderna konstindustrien strängt taget uteslutande af det praktiskt berättigade.

»Die gegenwärtige Kunstgewerbe ist Erfindung und Empfindung vereint,» sade en af reformkonstnärerna från Darmstadt. Uppfinning, d. v. s. konstruktionen af en grundform, som dekorerats med mer eller mindre konstnärlig egenart. Om uppfattningen af ornamentet är konkret eller abstrakt i linjeföringen är likgiltigt, bara det röjer en individualitet.»

»Jag får visst be om ett utländskt lexikon,» sade expressmannen.

»Se på en modern fåtölj. Korta ben och en stark lutning på ryggen, — — man vill bestrida att det skall vara vackert. Men en stol i högkarmad gotik med änglahufvuden, dammgömmor och korsblommor anser man möblera bättre. Men hvarför skall man envisas tvinga sina medmänniskor att sitta raka i ryggen, då de så innerligt väl behöfva hvila ut efter vår tids jäktande dagsverken.»

»Alldeles riktigt,» utlät sig expressmannen och skrufvade sig tillrätta i min fåtölj.

»Våra dagars bostäder behöfva hemtreflighetens lugn; det konserverar människan. Ytor-nas lugn i materialets praktighet, bekvämlig-hetens tagelstoppning med hållbarhetens öfverdrag, värme, ventilation och ljus. Det ärade auditoriet (till min åhörare) stötte i dag sitt öga på den medeltida snickaremästarens monument, spetskvadern. Vår nya uppfattnings yrkesinspektion skall aflägsna alla faror.

Om det ärade auditoriet skulle skapa sig en ny trefnadens bostad, så gör den ungefär så här:

Jag vågar förutsätta tambur, tre rum och kök, där hyrorna äro hänsynsfulla.

Ring på dörren och träd in i tamburen.»

Auditoriet reste sig och frågade: »Hvad skall jag hämta där?»

»Sitt — — och träd in i tamburen.

På en bastmatta utlagd öfver hela golfvet står ett hall- eller diskmöblem i blå-grå ek af stabila former, väggarna äro varmt umbrädfärgade och uppe kring taket löper en bred fris tryckt på linne (helst målade), som godmodigt skildrar den nordiska gästfriheten. (En god idé för en företagsam målare och ett dito tryckeri!) Panelen är hög och täcker delvis s. s. skjutdörrar, dammfria skåp för garderoben samt ett hygieniskt fulländadt toalettarrangement. Belysningsgloberna hänga i en rad framför fönstret och gifva på aftonen ungefär samma ljuseffekt som på dagen. Jag stiger in i salongen.

»Skall jag följa med?» frågade expressmannen.

»Hur det behagas. — Jag stiger in i salongen och känner mig genast hemmastadd. Utom den massa föremål, hvilka gifva en aning om ägarens individuella skaplynne, är inredningen den charmantaste. Lila och grönt med syreners klasar i frisen, grågrön polerad lönn med pensébuketter i träinläggning, yppiga volanger i enfärgad rips rama fönstren och dörrarne, hvilka senare krönas af ovala medaljonger med Bouchermotiv. Genom opalglasets blåhvita yta skimrar ljuset och reflekterar mångfaldigt i fönsterpelarnes speglar. Foten sjunker ned i en mjuk matta, som i mörkröd, enfärgad ton bildar en lugn fond åt möbelarkitektens spiritualitet.»

»Hvart skall den våningen flyttas?» frågade auditoriet. »Finns det nå'n flygel och kan en skrufva af bona?»

»Förstående själ, instrumentet glömde jag. Naturligtvis! Men så träda vi in i matsalen!»

»Tackar som bjuder; jag börjar just känna mig sugen.»

»Så tänka vi oss in i matsalen. Här härskar matrons ande. Ingen spegel, som talar om, huru du äter, ingen klocka, som visar, huru länge du dröjer vid bordet. Matro!

En smal, mörkröd väggyta öfver den höga pitch-pinepanelen, som laserats i en ljusare ton af samma färg, en lång, låg buffet, som i sin praktiskt afmätta form skulle kunna sägas vara gjord i »flegmatisk stil». Men i panelen och servisans pelarskåp skymtar ett opalescentglas uppe i frisen och bildar ett afbrott i boaseringen. I taket bjälkar, bärande och trygga i linjen.

Och till sist sängkammaren!

Behöfver jag nämna, att helgedomen är ljusblå. Blått är hoppets färg. Här frir den hygieniskt anlagde en liten fest vid åsynen af de släta dammfria ytorna, de höga sock-larne, som utestänga hvarje coccuskolonis fatta-fast-fotförsök under en möbel. Tapeter i spetsmönster, smala bländhvita plisséer på fönsterdekorationerna, en ljus marmor med slipad facettspegel utan träram, släta enkla beslag i pompejansk brons fullända intrycket.»

Auditoriet snarkade redan. Jag blef ytterst kränkt i min föreläsarestolthet och tvärtyst-nade. Då vaknade han.

Jag betalade honom genast för en timmes ansträngande tjänstgöring och försökte i sista stund utverka mig ett litet erkännande.

»Så skulle det nog blifva trefligt, eller hur?»

»Herrn har glömt köket,» svarade auditoriet och gick sin väg.

DAVID BLOMBERG.

MORBROR AUGUST. BERÄTTELSE FÖR IDUN AF H. MIKAEL.

AUGUST Hjelm stod framför den flammade brasan, som spred ljus och värme öfver det kala, enkelt möblerade hotellrum, i hvilket han för närvarande befann sig.

Det var en kall, gråskig februaridag med pinande blåst och tjock luft, som till och med nu, ehuru förmiddagen var ganska långt framskriden, ej tycktes vilja lämna rum för någon klarare dager och med sin kulna ofrefnad gjorde en eldbrasa till något mycket eftersträfvansvärdt; — i all synnerhet som en sådan var ett af de få oförfalskade njutningsmedel, som kunde erhållas på det anspråkslösa byvärdshuset. Det var därför ej underligt att rummets tillfällige innehåfvare satt sin plats så nära denna värmekälla som möjligt, men det uttryck af missnöjd retlighet, blandadt med slö trumphet, hvarmed han lät sina ögon vandra ikring det ofrefliga rummet, kunde dock svårigen härröra ensam af yttre anledningar.

Han var en groflemmad, starkt byggd man med breda skuldror, tjocka svarta ögonbryn och storvägigt, vid tinningarne gråsprängdt hår. Blicken var dimmig och ögonlocken rödkantade som om han vakat mycket och det mörkhyade ansiktet hade denna rödbrusiga färgskiftning, som tyder mindre på hälsa än på fördärfbringande omätt-lighet.

Trots de tydliga spåren af ett lefnadssätt, som på intet vis kunde kallas exemplariskt, var han dock ännu i sin sena mannaålder hvad man på hvardagspråket brukar kalla för »en grann karl» och det fanns dessutom något i hans ut-seende, från pannan, som var bred och ädelformad, till de vackert skurna läpparne och den kraftiga hakan, som talade om, att hur stora denne mans fel än kunde vara, så härrörde de dock snarare från ett för hett blod och otvågadt lätt-sinne, än från medveten läghet och hårdsinad själfvisshet.

August Hjelm var handelsresande och arbe-tade för den stora spritvarufirman Lindenhagen & Co, för hvars räkning han flackat ikring från stad till stad, från by till by, nu i snart trettio år.

Försäkrings-Aktiebolaget

SKANDIA

STOCKHOLM.

Hufvudkontor: Mynttorget 1.

JÄRNSÅNGAR och SÄNGKLÄDER, MÖBLER, MATTOR, MÖBELTYGER, GARDI-NER, LINOLEUM (Korkmattor), FILTAR m. m. af bästa kvaliteter, säljas alltid ytterst billigt uti

ENGELSKA MAGASINET,
Drottninggatan 72, 1 tr.

Han kunde godt sägas ha gränat i firmans tjänst, ty han hade börjat som lönlös kontorist och, då det stillasittande, instängda lifvet på kontoret ej passade hans lifliga lynne, efter några år erhållit plats som reseombud och därunder gjort sig mycket omtyckt på grund af sin raska duglighet och sitt ärliga sätt i skötandet af affärer.

Det var en bra plats han hade, med goda lönevillkor och provision på försäljningen och hans principaler hade aldrig haft skäl att visa sig missnöjda, — men för honom själf hade detta omväxlande, rörliga lif, hvilket i början så ofantligt roat honom, visat sig i hög grad fördärfbringande.

I början hade allt gått hurtigt som en lek, både arbete och förströelser — han var ung och stark, munter och glad, det var hans skyldighet att bjuda och låta bjuda sig, — firmans varor skulle ju prövas och ofta räckte profningen långt in på morgonsidan; dagar utfyllda af ansträngande resor och ofta tröttande arbete, nätter tillbragta vid spelbordet med glaset i hand — och detta år ut och år in, tills nöjet blifvit leda och det som en gång varit en med hans ställning sammanhängande nödvändighet blifvit en tvingande vana, från hvilken han hvarken kunde eller ville slita sig lös; — inte ens sedan han själf börjat inse, att denna vana, om den ej bekämpades, skulle kosta honom hela hans välfärd.

»Lefva medan man lever — och dö en dag dess förr» — det hade alltid varit hans valspråk och därefter hade han handlat, men allt som åren skredo fram, krafterna slappades och lefnadslusten stundom gaf vika, måste han allt mer och mer för sig själf erkänna ordspråkets ihållighet och det fanns dagar och stunder, då han hatade både sig själf och det lif han förde.

Visserligen inträffade dessa anfall af själföraktande missmod ej så ofta, ty hans lätta temperament och starka kroppskonstitution skyddade honom och läto honom, utan nämnvärd skada, storma på sin hälsa på ett sätt, som skulle knäckt en svagare natur, men då de kommo, voro de så mycket våldsammare och blandadt med den fysiska afmattningen hade han då äfven en känsla af svaghet och ångest. — Då förstod han att det icke var sannt det där, som han eljes brukade intala sig, att han var stark och obruten och kunde sluta upp när helst han ville, då insåg han att något mäktigt sugande, skrämmande fått honom i sitt våld, som han sanningsenligt erkände var starkare än den moraliska viljestyrka han numera hade att förfoga öfver. — Det var då han mindes förstulna blickar och försmädliga miner, vid hvilka han under sitt upprymda sinnestillstånd knappast fäst sig, men hvilkas verkliga innebörd nu på en gång syntes honom klar — då, som tankarne kommo flocktals som mörka fåglar, krazande i hans öra om sjukdom och arbetsduglighet, om fattigdom, nöd och elände och ensamhet; — den förfärliga ensamheten för en gammal, bruten, förfallen man, som hvarken äger hem eller familj!

August Hjelm hade dock inte alltid varit så ensam som nu. Han hade, han som andra, haft släktingar, hem och föräldrar — och så hade han haft syster Clara!

Men släktingarne hade han försummat, föräldrarne dogo i hans tidiga ungdom och syster Clara, hon gick och gifte sig med den lille, linhåriga slätkammade häradskrifvar Strömberg; — gifte sig mot broderns önskan, som aldrig kunde lära sig förstå hvad vackra, älskliga syster Clara kunde se för tilldragande hos sin man och förtretad förspådde henne all möjlig ledsamhet i sitt äktenskap.

Fick han rätt i sin spådom? Det kunde han aldrig utgrunda, ty Clara klagade aldrig, men för hvar gång brodern, dragen af sin längtan efter den enda system, besegrade motviljan för den »snåle», »girige» svågern och gjorde dem ett besök, fann han systemen tystare och blekare — ända tills det af den strålande, ljufva Clara Hjelm bara fanns kvar en tyst, utsläpad husmoder, som med aldrig svikande pliktrohet sörjde för hus och man och barn, men aldrig mera fröjdades och log, utom kanske då hon trycktes in i en broders varma ömma famn och i hans närvaro fick upplifva minnet af ungdomen och tider, som flytt.

Det blef aldrig något riktigt godt förhållande mellan svågern, men Clara gjorde allt för att hålla det tillsammans, åtminstone till det yttre, och August Hjelm var en frikostig broder och de presenter han hade med sig voro både många och stora — men till slut brast dock det svaga bandet!

Det var den gången, då August Hjelm nödvändigt behöfde en större penningssumma — han ville draga en växel — det fanns ingen risk att låna honom sitt namn och förtroendefullt vände han sig till svågern, men denne sade tvärt och förolämpande nej — och nej igen!

Då brast August Hjelm tålmod och den gången var till och med Claras mellankomst förgäfvad. Han slog handen i bordet och svor på att aldrig mer sätta sin fot inom svågerns dörrar, och fast hjärtat sved af längtan ibland, höll han ändå löftet i två år. — Då fick han en dag ett bref, som inbjöd honom till Claras begrafning — hon hade dött efter en kort sjukdom. Inte en skriven rad följde med och det tryckta kortet fick han jämt en vecka efter begrafningen, ty vid den tiden var han på resor i Norrland och brevet hade följt honom från plats till plats, utan att ändå nå fram i tid.

Clara hade varit August Hjelm kvinnoideal — det fagraste, bästa, käraste han visste — och han sörjde henne med hela styrkan hos sin obändiga, våldsamma natur. Så småningom lade sig dock sorgen, men hvad som aldrig dog var agget mot svågern, som han, med eller utan skäl, inbillade sig ha fördyrat Claras lif och som han därför aldrig mer ville återse.

Han gjorde därför allt för att aldrig vidare behöfva besöka den trakt där Clara bott, och det var också fyra år se'n han sist varit där och två år sedan Clara dött, men nu — nu hade han ändå kommit dit på genomresa!

Han hade varit tvungen, hade ej kunnat undvika det, men plågsamt var det, och när han nu stod vid kakelugnsbrasan och tittade genom fönstret ut på de snöiga hustaken, hvilka aftecknade sig mot den töckniga februarihimmelen och tänkte på att förr här i denna samma lilla by funnits någon, som hållit honom kär, trots fel och allt hvad människor kunde säga, och att denna någon nu sof borta på den ovärdade landtkyrkogården, då blef det honom så underligt trängt om hjärtat och han tyckte, att det var något som brände och sved inom honom af längtan och sorg.

Först han kom till byn hade han försökt att alls inte tänka på detta; — han hade skött sina affärer och tagit upp order och se'n på kvällen hade han varit tillsammans med några landtpatroner och äfven ett par andra handelsresande, som han kände. — De hade suttit uppe natten lång inne på enskildt rum, hade spelat knock och druckit tappert om; — August Hjelm hade bestått förtäringen och i gengäld hade han fått till lifs en hel hop af byskvaller.

Han visste förstas att svågern sedan ett år var omgift? — Ja det, visste han! — med den halfgamla, men ännu ganska vackra guvernanten hos barons på Adelsnäs, som enligt allas mening tagit den krokige, snåle, lille häradskrifvaren bara för att bli försörjd och få heta fru.

Och han — mannen — var kär, på gamla dar, som en klockarkatt och fjäskade för sin fru efter bästa förmåga. Hon styrde både honom och huset — godt om han fick sköta tjänsten utan kommando — hon lade sig i allt! — och hemmet hade hon helt och hållet ombildat och förändrat.

Det var så fint, så fint nu med häradskrifvarns — inga virapartier eller »titta in» hos grannarne mera, — umgänge bara hos barons och några få utvalda; — någon enda gång en splendid middag för deras intima umgänge — men då gick där fint till efter hörsågen, ty ingen af de närvarande hade haft åran att vara med. — Hjelm borde söka få en beställning för huset — det skulle löna sig — frun slog i allt på stort! I det som syntes förstas! men tjänarne klagade på henne och gingo ur tjänsten allt hvad de hunno, och mot styfdottern, lilla Elin, var hon rent stygg, skjutsade med henne som en piga och lät henne jämt känna att hon var i vägen. Stackars barn, hon hade inte för roliga dar!

Så pratades det och August Hjelm hade hört på, skrattat som de andra åt svågerns dumhet och högfärd — skrattat, medan det sjöd inom honom af harm att Clara så snart blifvit glömd; — men då han hörde talas om att flickan illa behandlades, då hade han kastat korten i bordet, rest sig och med skälfvande hand slagit i åt sig ett halft dricksglas med whisky, som han tömt i ett drag.

Så hade han svurit och skrattat, blifvit bråkig och högljudd och till slut var det som en tjock dimma öfver alltsammans; — han visste inte ens hur han kommit i säng, men på morgonen hade han vaknat med ett hufvud, som brände och en förtviflad känsla af bygsel och leda för sig själf.

Det var på allt detta han tänkte, där han nu stod och gick till rätta med sig själf och sade sig att han var en man, som höll på att sjunka och skulle sjunka, ty han hade intet att lefva för — inte en varelse, som älskade sig — ingen som sörjde öfver hans fall — ingen som skulle glädjas öfver hans upprättelse. Det var bara ensamhet och tomhet och mörker hvart han såg, så inom som utom honom. — Men det var bara att gå på och lefva lustigt, så länge det gick!

Det var några ord han hört uttalas om sig, som just nu kommo honom i minnet. Det var ett

par af hans bekanta, som sutit och talat om honom och orden hade ej varit för hans öron, men han hade hört dem ändå. — »Det är synd om August Hjelm — en så präktig karl i det hela! — men nu är han på fallrepet — festar för mycket — det kan aldrig gå i längden!» — De hade nog rätt — jo jo men, ingen insåg detta bättre än just han själf, men i alla fall så —! — Ännu några år höll han väl ihop och sedan — ja, det var inte värdt att tänka på något »sedan»!

Han rödde sig oroligt fram och tillbaka, rynkade de tjocka ögonbrynen och sträckte beslutamt ut handen för att nå ringledningen.

Dumma fantasier alltsammans — ett glas sodavatten och konjak skulle bringa honom i humör igen.

Han hindrades i sin föresats genom en knackning på dörren — uppapperskan stack in hufvudet, och när hon såg han var ensam, kom hon in och stängde dörren efter sig.

Det var en äldre, rödkindad kvinna med ett på en gång trumpet och godmodigt ansiktsuttryck, hvilket för tillfället var tillsatt med en god portion nyfikenhet.

»Ursäkta, grosshandlarn, om jag stör.» Thildas ton utgjorde en lustig blandning af förargelse öfver nattsölet, som tvungit henne att sitta uppe och den hänsynsfulla vördnad man är skyldig den, som med riktiga drickspenningar är redo att försona det åsamkade besväret, »men Elin Strömberg är här och frågar, om hon kan få träffa grosshandlarn?»

»Hvem — hvem är det?» frågade August Hjelm helt förvånad och strök med sin stora hand öfver pannan, som för att bringa ordning i hjärnverksamheten.

»Kors, lilla Elin! Grosshandlarns systerdotter, vet jag!» Thilda lät mycket skandaliserad och August Hjelm såg helt förlägen ut.

Han hade i själfva verket knäppt någonsin påminnt sig systerdottern — hon hade för honom varit bara en del af den omgifning, som tillhört Clara — ett litet ting, som han smekt och gifvit presenter för att han såg att det gladdade modern, men som han efter förlusten af systemen ej mera saknade eller tänkte på. Hvad kunde hon vilja honom och hur såg hon ut manne?

Männe hon var lik Clara, när denna var barn — fast det var väl omöjligt, för något så älskligt fanns väl inte — men i alla fall det skulle bli roligt att se henne! — Och så kom han ihåg, att hon måtte vara rätt stor nu — en tretton, fjorton år minst och hans förlägenhet ökades. Han hostade, tittade ett tag på Thilda och bad henne därpå släppa in flickan.

Med en viss spänning stod han och väntade, hörde två hviskande röster i korridoren, så lätta steg och en skygg knackning på dörren.

Han gick genast och öppnade och in kom en flicka i tretton årsåldern, smärt och något gånglig, i halfång, mörk ylleklädning och kort, tämligen urvuxen kappa. Hon hälsade med en tafatt nigning och ett skyggt — »god morgon, morbror!» — men blef därpå stående stilla, synbarligen väntande på ett närmande från hans sida.

August Hjelm kände sig helt förlägen och besvärad och hans första intryck var något kyligt, främmande, gentemot denna långa, halfvuxna flicka, som på intet sätt motsvarade den svaga bild han ännu gömde af en liten munter, näpen tös, som brukat krypa upp i hans knä och leta efter chokladkakor och karameller. — Med en enda blick såg han, att hon ej liknade modern — hennes ansikte var blekt och magert och rörelserna hade slynålderns hela kantighet; ögonen, som hon höll nedslagna, kunde han ej se, men han tyckte i alla fall att det enda vackra han kunde upptäcka hos henne var håret, som i en tjock, halmgul fläta hängde långt ner på ryggen — men inte ens detta liknade Clara, ty Claras hade varit mörkare.

Han fann sig dock tvungen att säga något välkomnande, gick därför fram, tog hennes lilla, spensliga hand emellan sina båda och sade på sitt godmodiga, något bullrande sätt.

»Nej, se god dag, min stumpa lilla! Kommer du och hälsar på gamle morbror — det var riktigt snällt af dig! Hur mår du, Elin?»

»Morbror! — Ah — känner morbror igen mig?» Flickans röst fick en så jublande klang af oförställd tacksamhet, att den gick honom rakt till hjärtat, och när hon nu slog upp ögonen och såg på honom, var det som om han rakt kände inom sig att det var Claras flicka, som stod framför honom. Det gjorde detsamma att de ej liknade hvarandra — för honom hörde de tillhoppa i alla fall.

(Forts.)

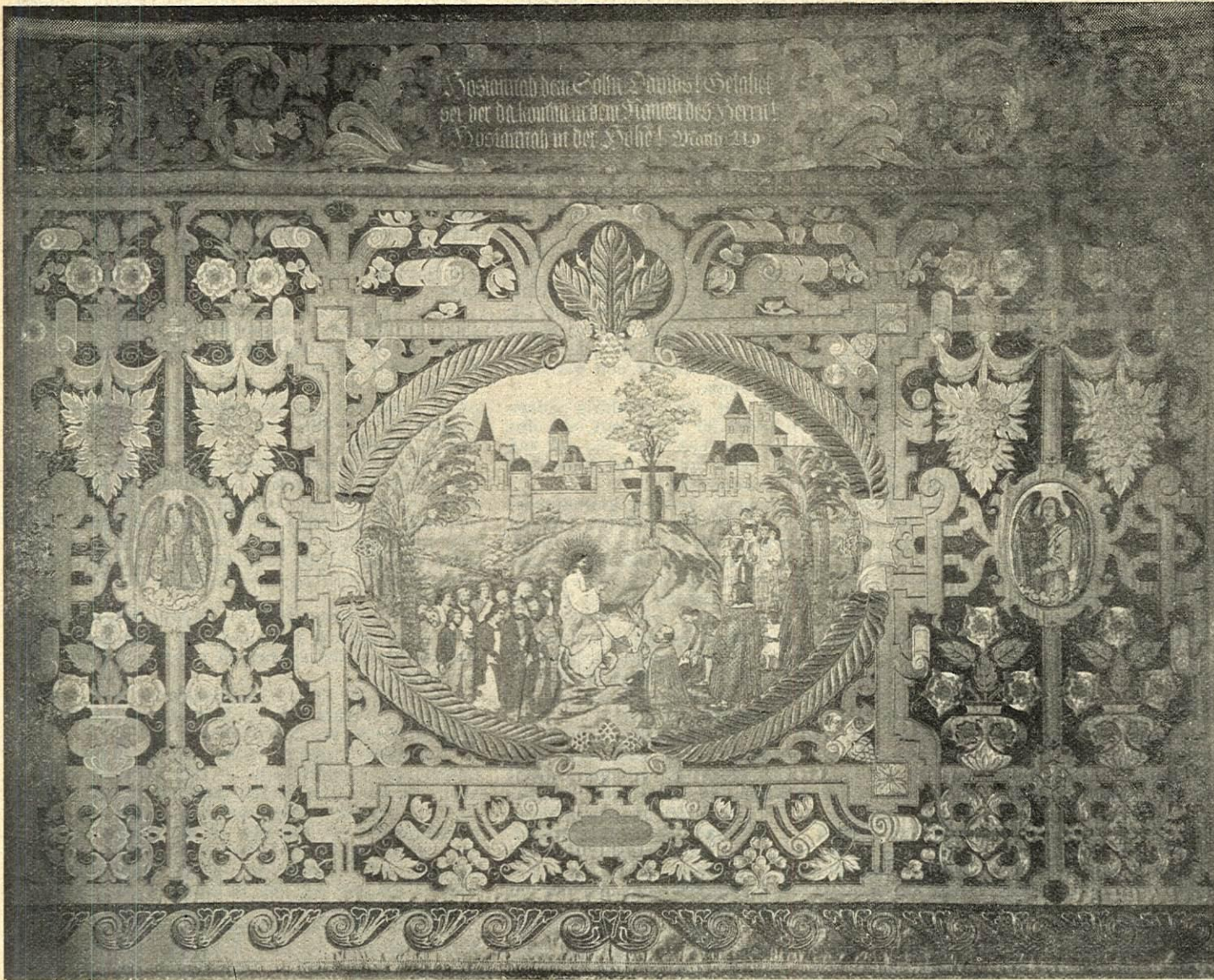
Röda Rabattmärken

samlar nu hvarje praktisk husmoder, ty på detta sätt erhålles mången *prydlig* och *nyttig* artikel för *hemmet*.

Svenska Rabattmärkes Akt. Bol.

Drottninggatan 74, Stockholm.

Utställningar äfven i NORRKÖPING och SÖDERTELJE.

BRODERAD TAPET, UTFÖRD AF HANDARBETETS VÄNNER FÖR TYSKA KYRKAN I STOCKHOLM.

ETT MÄRKLIGT TEXTILT KONSTVERK.

HANDARBETETS VÄNNERS höstutställning, som pågått under innevarande vecka, intar, kan man tryggt påstå, denna gång en särställning i raden af uppvisningar, som ha till syfte att ge våra textilkonstnärers arbetsresultat under ett verksamhetsår. Ty expositionen i fråga har som bravurnummer haft att glänsa med ett sannskyldigt textilt storverk, bestående af ett broderi, afsedt att pryda kungliga läktaren i Tyska kyrkan härstädes.

Tyska församlingen beställde detsamma förra hösten hos Handarbetets Vänner och fröken Sofie Gisberg åtog sig uppdraget att utföra samtliga därtill hörande mönsterkompositioner. Beställningen omfattar en större tapet, 310 cm. bred och 250 cm. hög, en hörnoring, åtta pilasterfyllningar, fem fönsterhängen jämte därtill hörande öfverstycken; vidare beklädnaden till tre fåtöljer och tre taburetter.

Hela arbetet är utfördt på djupröd linneväfnad, särskildt förfärdigad af Handarbetets Vänner, i applikationsbroderi af siden, rikt prydt med sömnad af silke.

Färgerna äro i hufvudsak guld och silfverfärger jämte en svag grågrön färg, hvilka alla stå synnerligt vacker mot den röda bottenfärgen. Sidenet är väfdt af firman K. A. Almgren och färgningen till det hela är utförd af fabrikkör G. Folcker.

Kompositionen är i det hela mycket rik. Hufvudpartiet utgöres gifvetvis af den figurala

framställningen i den stora tapetens midt, af hvilken tapet Idun i sitt dagsnummer lämnar en bild.

Medaljongen i midten framställer Kristi intåg i Jerusalem. En gripande stämning präglar denna bild, på samma gång så enkelt och så öfverlägset väl tecknad. Man vet ej hvad man mest skall beundra: den storartade kompositionen eller det utomordentligt skickliga utförandet. Fröken Gisberg såsom kompositris och ledarinna af det hela samt fru Mimmi Börjeson, fröknarna Anna Asp och Siri Ericson äro de, som närmast hafva heder af detta arbete.

Fru Börjeson har utfört alla figurala partier, som äro hållna i rika färger, de andra två nämnda hafva utfört alla öfriga svårare delar och den drygaste delen af arbetet. Inalles ha dock 14 (fjorton) personer deltagit häri och arbetet har räckt emot ett år. Öfver den stora tapeten sitter en bård med in-

skriptionen: »Hosiannah dem Sohn Davids! Gelobt sei, der da kommt in dem Namen des Herrn! Hosiannah in der Höhe!»

Inunder finnes en liten inskription så lydande: »A: D: 1902 in König Oscar II 31 Regierungsjahr». På ömse sidor om den stora medaljongen äro placerade tvänne musicerande änglar. En af pilasterfyllnaderna innehåller inskription: »Dein Reich komme!»

Öfriga motiv äro drufvor, vinblad, ax, rosor och kronor.

Det är meningen att det märkliga arbetet, så snart det blifvit satt på sin plats i templet, skall invigas i närvaro af konungen under någon af de närmaste dagarne.

För att gifva våra läsarinor ett begrepp om tillväggångssättet vid det stora broderiets utförande hafva vi i bild återgifvit midtelmedaljongen, spänd i broderbågen, med en af de arbetande damerna synlig framför tapeten.

En annan står samtidigt bakom och tager emot nålen, då den trådes igenom tyget.

Likaså meddela vi å en grupp bild porträtten af fru Mimmi Börjeson, fröknarna Anna Asp och Siri Ericson; fröken Sofie Gisberg har som bekant tillföre varit afbildad i Idun.

FRU MIMMI BÖRJESON, FRÖKNARNA ANNA ASP OCH SIRI ERICSON.
A. BLOMBERG FOTO.

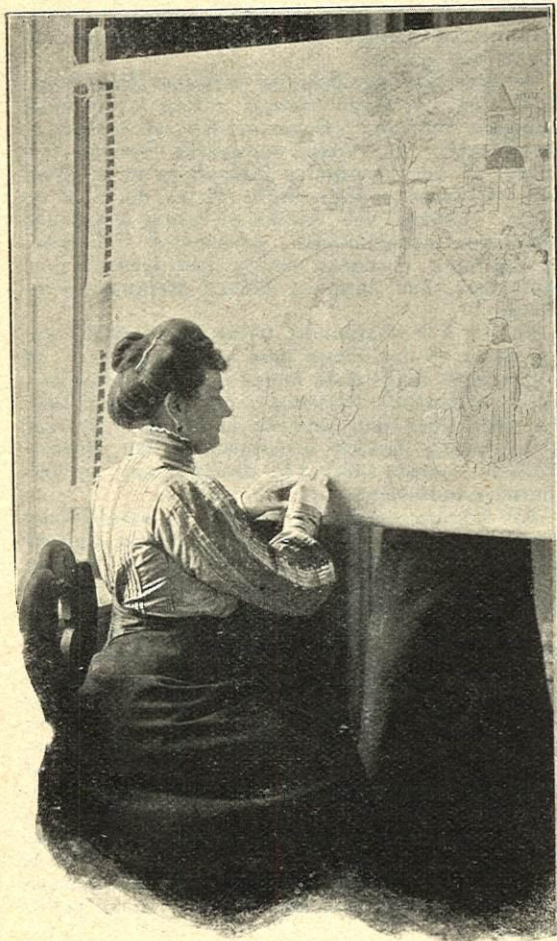
EDVARD BRAMBECK OCH »KRISTI FRESTELSE».

HÄROM DAGEN sammanträffade vi med en konstnär som nyss återvändt från Italien till sin födelsestad, Helsingborg, skulptören Edvard Brambeck.

Det var öfverbringandet af det monumentala konstverket Kristi frestelse som föranledde besöket.

Tjugu år är en lång tid — ej minst för en konstnär, men denna tidrymd ligger emellan modellen och dess utförande i marmor.

1882, det sista året herr B. efter professor Börjeson åtnjöt svenska statens stora stipendium, utfördes modellen. Året därpå utställdes och belö-

TYSKA KYRKANS TAPET UNDER ARBETE PÅ HANDBÄRNINGEN. A. BLOMBERG FOTO.

EDVARD BRAMBECK. ALF. B. NILSON FOTO.

Men dagern hvilade så tung öfver Kristusbildens anlete.

Det var tyst i kyrkan. Det var kanske därför jag förnam konstnären med en känsla af besvikelse nästan ljudlöst yttra, mera till sig själf: »Det var ej så jag drömde mig den!»

En solstråle tittade i detsamma in från ett sidofönster i ena långskeppet — med ens blef det skuggor och dagrar, mjuka, dämpade — marmorn fick lif. Och det var liksom vi tyckte, att ett ljusare drag också lägrade sig öfver vår konstnärs allvarliga ansikte.

Herr Brambeck är en fåordig, tillbakadragen natur, men då jag vid tillfälle förde samtalet på Italien och konstnärslifvet där, blef han lifvigare och mera meddelsam. Herr B. har kanske ej alltid vandrat på rosor. Och det är ju sol och ljus, som konstnären framför allt behöver.

*

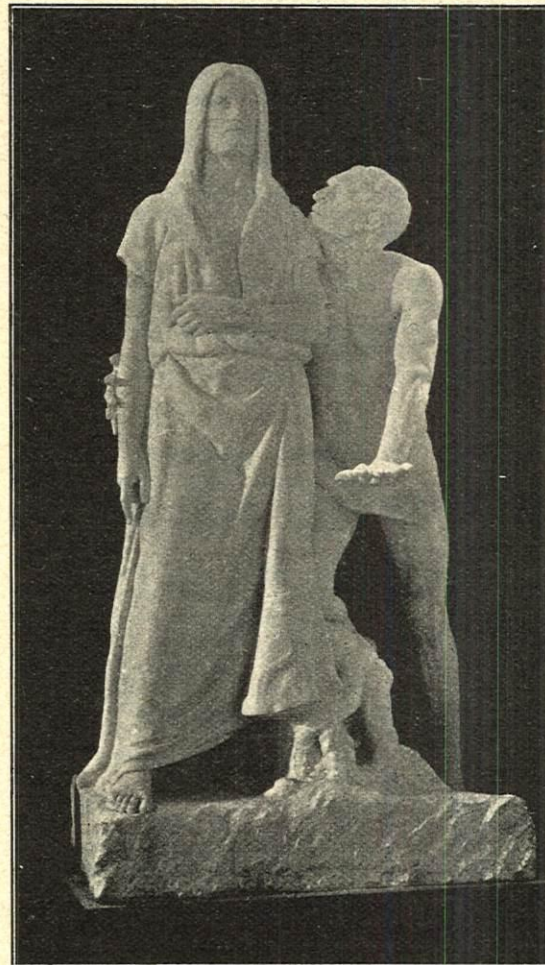
Herr B. har i Italien fullbordat modellen till ännu en religiös grupp: Kristus Consolator, och ämnar i vinter lägga sista handen vid en större komposition: Lifvet och döden. En skön bevingad yngling — dödens genius — sveper ena vingen om en ung kvinna, medan han trycker en kysst på hennes panna.

ALFRED B. NILSON.

UR DAGSKRÖNIKAN.

DEN STORA DIVANS ankomst till Stockholm ägde rum i måndags som bebådadt var. I glittrande sol och bevitnad af ett par tusen »konstintresserade» huvudstadsbor rullade snälltåget med Sarah Bernhardt och alla de öfriga konstellationerna från Paris' teaterhimmel in på perrongen. Den gudomliga, insvept i pälsverk, svingade sig elastiskt ur vaggonen och sköt som en pil genom folkmassan och vestibulen, hvarefter hon hoppade upp i den utanför väntande vagnen... och så bar det af med Grand Hotel som mål, medan ett par hurrarop af icke alltför entusiastisk natur stego upp mot den blåa oktoberhimmeln.

Och Sarah, la diva, fann antagligen allt ganska godt: staden låg förtrollande vacker i solskimret,

»KRISTI FRESTELSE». GRUPP I MARMOR AF E. BRAMBECK I MARIAKYRKAN I HELSINGBORG.

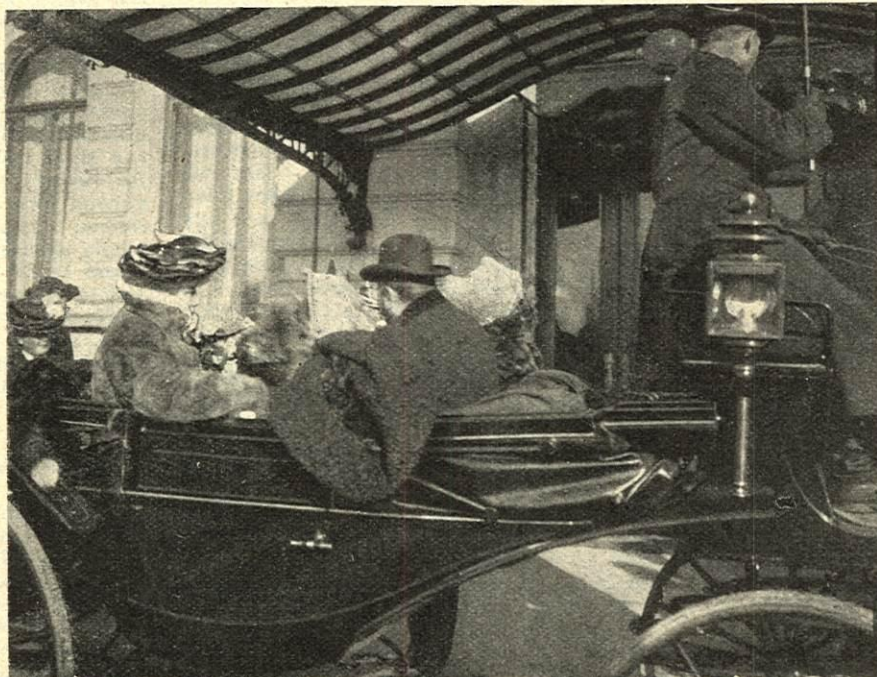
nades den på salongen i Paris. Har sedan varit utställd i Rom och här hemma.

Nu 1902 först är konstverket hugget i marmor och uppsatt på sitt postament i Mariakyrkan i fädernestaden, åt hvilken det förvärfvats för ett pris af 20,000 kronor.

Det är ett ungdomsarbete — ett lifsverk om man så vill.

Men den plats i det stora templet som åt statyn af vederbörande blifvit beskärd är ej den bästa för framhåfvandet af konstverkets plastik. Ett starkt ljus strömmar in från tvänne fönster bakifrån på ömse sidor om statyn och den sparsamma belysning, som för öfrigt kommer densamma till del, stör intrycket och gör modelleringen, i synnerhet å Kristusbildens huvud något monotont. Denna olägenhet kan möjligen genom lämpliga fönstergardiner till någon del afhjälpas.

Jag träffade konstnären i kyrkan. Statyn hade nyss blifvit uppställd och täckelset som under de närmaste dagarne dolde den, var nedtaget. Kristusgestalten står där utan någon som helst åtbörd, hög, lugn och afvisande under det frestarens smidiga gestalt uttrycker listig förlagenhet och en förtärande energi.

SARAH BERNHARDTS ANKOMST TILL GRAND HOTEL I STOCKHOLM. A. BLOMBERG FOTO.

människorna voro uppmärksamma och k. teatern färdig, i motsats till Olympia, som oartigt nog fortfarande höll sig stängd.

Men skulle ingen fotograf passa på att ägna henne sin uppmärksamhet? Jo visst! Där vid Grand Hotels portar stod Iduns »specielle» och knäppte henne, just som hon och hennes impressario körde fram. Nu kunde hon vara nöjd. Hon var vederbörligen introducerad i den svenska huvudstaden. Och med ett glittrande leende försvann hon inom hotellets skinande dubbeldörrar.

*

GUSTAF NYBLÆUS, f. d. öfverste, afled för några dagar sedan i huvudstaden, 86 år gammal.

Nyblæus var en man, som uträttat mycket till sitt fosterlands gagn. Vid 20 års ålder blef han underlöjtnant vid Svea artilleriregemente och vardt samtidigt kommanderad att genomgå lärokurs vid Gymnastiska centralinstitutet.

Under sin militära karriär, som 1872 utmynnade i öfverstes rang, verkade han på gymnastikens område, dels som fäktnästare vid universitetet i Lund, dels som gymnastiklärare vid katedralskolan och folkskolläroarsseminariet där. Med

GUSTAF NYBLEUS.

anslag af allmänna medel hade han gjort flere utländska studier. De erfarenhetsrön han därvid gjort kommo till användning i flere af de gymnastik- och rent militära kommittéer i hvilka han sattes som ledamot. 1864 blef han föreståndare för Gymnastiska centralinstitutet efter att två år därefter ha haft befattningen på förordnande. Denna sin verksamhet lämnade han 1887. Af läroverkskommittéen 1882—84 var

han ledamot. Såsom Stockholms stads representant verkade han i Andra kammaren 1873—75, särskildt i behandlingen af försvarsfrågan, fasthållande vikten af stamtrupperns bibehållande.

Som skrifställare har N. verkat förnämligast på det militär-gymnastiska området. Flere läroböcker i hithörande ämnen bära hans namn som författare. Dessutom har han bidragit med flere instruktiva artiklar i krigsvetenskapsakademiens tidskrift, af hvilken akademi han jämväl 1857 blef ledamot. I öfrigt har han utgivit broschyrer i försvarsfrågan m. m.

I yngre år var N. vitterlekare. Han har utgivit »Harposlag», »Johan Banér», m. fl. Den genom O. Lindblads toner välkända sången »Jag vet ett land» skrefs af N. 1840.

1844 ingick N. äktenskap med Hedvig Karolina Norström.

EN KVINNLIG RÖSTRÄTTSFÖRENING I GÖTEBORG. I förra veckan hölls här ett af omkring 400 kvinnor besökt rösträttsmöte, hvarvid »Föreningen för kvinnans politiska rösträtt» bildades.

Skolföreståndarinnan fröken Eva Rodhe, en i Göteborg af hög som låg känd och uppuren personlighet, höll ett för rösträttsfrågans berättigande belysande föredrag, hvari hon efter ett sakligt bemötande af mot kvinnans politiska rösträtt ofta framhållna skäl allvarligt uppmanade till enighet och sammanslutning mellan kvinnor af olika åskådningar, åldrar och klasser till sansadt arbete för det stora målet: politisk rösträtt för kvinnan med myndighet för gift kvinna som följd.

Det hvilat öfver fröken Rodhes framställning ett värdigt lugn, som inger förtroende, en hjärtlighet, som går till hjärtat, och en intelligens i tanke och uttryck, som väcker intresse och fångslar äfven den mest motspänstige, och detta allt kommer vid ett föredrag af delikat natur väl till pass.

Af en kommitté utarbetade stadgar genomgås och antogs och val af styrelse företogs. Inträde i föreningen äger hvar och en, som är intresserad för föreningens syfte — att verka för att den svenska kvinnan må erhålla politisk rösträtt på samma villkor som mannen — och till någon af styrelsens ledamöter anmäler sin önskan att ingå i föreningen samt erlägger stadgad afgift, 50 öre om året.

Föreningen för kvinnans politiska rösträtt räknade vid sammanträdet slut 220 medlemmar, och det är att hoppas, att dess antal skall yttermera ökas.

DINA.

TILL KAMP MOT FÅGELMORDEN! Från den kända främjarinnan af djurens skydd, speciellt fågelvärldens, fru Josefine Varenius härstades, samt från Fågelskyddsföreningen Sylvia i södra Sverige har Idun mottagit en varmhjärtad vädjan till alla Sveriges tänkande kvinnor och män att söka motarbeta det barbari, som består i småfågelnas dödade för att med deras uppstoppade kroppar pryda damhattarne.

Det är af statistiken bekräftadt att öfver 150 millioner småfåglar årligen få låta sitt lif, ofta på det grymmaste sätt för detta »prydnadsändamål».

Våra djurskyddsvänner anse därför, och detta med rätta, att kvinnorna, som ju af gammalt anses vara kärlekens och humanitetens främjare, skola motarbeta detta barbariska mordande, främst genom att ej skatta åt ett grymt modes påbud, och i andra rummet genom att afstyra fågelmorden, hvarhelst våra för skog och fält nyttiga småfåglar hotas till lifvet. Vidare böra männen försäkra sina fästmor, hustrur och döttrar, att de älska dem vida mera, då de se dem pryda sig med en enkel blomma, än med troféer vunna på bekostnad af oskyldiga småfågelnas marter och död.

Alltså: till kamp mot fågelmorden!

»Nu äro alla drömbarn döda,
som födts ur vårens sköra lek —
likt buskens rosentyll, den röda,
som första skumma natt gör blek.
Men alla starka känslor glöda
som snårets nypon, kullens ek
och hviska varmt i frost och nordan
om gyllne mognad och fullbordan.»

Så besjunger Karlfeldt, i en af sina Fridolinvisor, »höstens vår». Och just nu stå dessa strofer så lefvande inför mig, där jag i aftonlampans sken, i skydd för oktoberstormen, som spelar sin giga utanför fönsterkarmen, åter sitter lutad bland böckernas trafvar, höstens unga frukter, inom hvilka brokiga skal »alla starka känslor glöda». Från dem är det vi nu hoppas värvind och sommarsol under långa och mörka vinterdagar, och det är med en nästan högtidlig känsla af glad förväntan, som litteraturvännen går att ta del af den stundande boksäsongens *primeurer*.

För att då nämna skalderna främst — och främst den främste bland skalderna — vilja vi glädja de talrika vännerna af »Fridolins poesi» med underrettelsen, att på Wahlström och Widstrands förlag nyss utsändts en ny upplaga af E. A. Karlfeldts samtliga Fridolin-dikter, både den första samlingen: »Fridolins visor» och den andra: »Fridolins lustgård och Dalmålningar på rim», i ett band. Och vi tycka oss allren förnömma, hur »hjärtan klappa där från trakt till trakt» vid de manligt betagande tonerna från den svenskaste bland nutida svenska sångare.

Den universalitet, som Karlfeldts diktning äger, besittes icke af den unge skånske lyrikern Wilhelm Ekelund — han är en utpräglad provincialist, men som sådan nog så genuin. Liksom i sin till senaste julen utkomna diktsamling »Syner» ger han nu i sina »Melodier i skymning» (Alb. Bonniers förlag) öfvervägande naturstämningar från den skånska bygden, med mycken känslighet och ett visst tungsint behag. I allmänhet är formen fastare gjuten i denna nya samling än i den tidigare. Den nyckfulla, för att icke säga godtyckliga och fullkomligt ometriska så kallade versform, på hvilken »Syner» gaf allt för talrika prof, har här flestades fått tråda tillbaka för en verkligt konstnärligt »bunden stil», och den öfverdrifna benägenheten att hopa rent yttre färgvalörer har äfven fördelaktigt tyglats. Att den unge dikteren bär hos sig ett ädelt och personligt ljudande instrument, blir därvid allt mera tydligt, och den som i sitt mest benådade ögonblick förmått forma en så gripande stark dikt som »Psyke i gränden» — den nya samlingens förmästa pärla! — förtjänar förvisso att hälsas skald.

Den 13 sistlidne augusti firades — som Idun också samtidigt hugfäste — i alla tysktalande länder 100-årsminnet af Nikolaus Lenaus födelse, den mest intresseväckande personlighet i tysk lyrik efter Goethes död. En dyning af denna äminnelseakt har nu nått fram äfven till den svenska boklädsdisken i och med hr Gösta Montelins ypperliga tolkning af ett urval bland Lenaus dikter, fattade in i en känsligt dragen »biografisk kontur». (Alb. Bonniers förlag.)

De bebådade stora nyheterna på den berättande prosans område — enkanerligen »Jerusalems» med spänning motsedda andra del — låta väl ännu något litet vänta på sig, men under tiden söka hrr förläggare hålla oss skadeslösa med nya upplagor af gamla goda vänner, och främst bland dem ha vi då att anteckna den illustrerade upplagan af Sigurds »Lifsbilder ur svenska hem», som häftesvis börjat utgifvas från Hugo Gebers förlag. Den välförtjänta och välbefästa popularitet inom snart sagdt alla samhällsklasser, som denne i bästa mening folklige diktare sedan länge äger, ställer utom allt tvifvel, att denna samlade och sofrade upplaga af de förut i en massa skilda publikationer kringströdda skildringarne från bonde- och borgarhem, från herrgårdar och färdvägar, nu på ett förträffligt sätt illustrerade af ett antal af våra duktigaste konstnärer, kommer att mottagas med acclamation allt landet rundt. Utgifningen sker i ett antal af högst 40 häften à 35 öre, ett i betraktande af den prydliga utstyrelsen moderat pris.

Den af Alb. Bonnier utgifna nya upplagan af C. J. L. Almqvists oförläpna »Törnrosens bok» har framskridit till sitt 10:de häfte. Och så visst som ingen svensk boksamling, som i någon mån vill vara representativ, har råd att undvara detta inom vår diktning enastående snilleverk, är det att hoppas, att förläggarens välbetänkta företag, att nu, efter en 30-årig mellantid, besörja en tids-

enlig Almqvist-edition, äfven måtte mötas af förtjänt uppmuntran från den läsande allmänhetens sida.

Redan i ett tidigare nummer hade Idun nöjet omnämna den märkesdag, som nyligen inträffat för en af våra högst skattade förlagsfirmor, i det Fahlerantz & Co den 27 sept. kunde blicka tillbaka på en 25-årig gagnarik verksamhet i den svenska litteraturens tjänst. I sammanhang med denna minnesdag har firman öppnat utgifvandet af tre, hvar i sitt slag märkliga häftesverk: en ny, länge välbehöflig och efterlängtd öfversättning af ett af världslitteraturens ryktbaraste mästerverk: »Dantes gudomliga komedi», af »Don Quijotes» framstående svenske tolkare professor Edvard Lidfors; vidare »Inledning till religionsvetenskap» af C. P. Tiele, den för några månader sedan affidne Leidenprofessorn, hvilken ansågs som sin tids främste målsman inom religionsvetenskapsens område; samt slutligen F. W. Farrars berömda »Aposteln Paulus, hans lif och verksamhet» i en ny, synnerligen vacker upplaga. Samtliga standardverk som tala för sig själva!

Af öfversättningslitteratur förtjänar lifligt framhållas den på Hugo Gebers förlag nyutkomna historiska romanen »Gudarnes död» af Dimitri S. Meresjkovski, en redan europeiskt berömd författare af det litterärt så lifskraftiga unga Ryssland. »Gudarnes död» utgör första delen af en trilogi, »Kristus och Antikrist», hvars andra del, »Gudarnes uppståndelse», äfvenledes förberedes till utgifning i svensk dräkt. Den tredje delen, »Antikrist», har ännu ej lämnat författarens arbetsrum.

På C. & E. Gernandts förlag har utsändts andra delen — den första kom redan i våras — af I. Zangwills fångslande bilder ur den judiska kronikan: »Ghettons drömmare», och från Alb. Bonnier föreligger den numera äfven här i Sverige så uppburna danska författarinnan fru Blicher-Clausens senaste bok: »En bröllopsresa», en versifierad nutidsroman.

Ett högtintressant memoarverk — »Grefvinnan Potockas memoarer 1794—1820» utgifna af Casimir Stryjenski — föreligger nu också i svensk ömkändnad på Beijers förlag. I Frankrike har originalet inom kort tid nått en hel följd af upplagor, och de spirituella skildringarna från det döende Polens och det napoleonska Frankrikes högsta kretsar skola säkerligen äfven här hemma finna talrika läsare. Från samma tidevarf datera sig »Generallöjtnant de Suremains minnen från hans anställning i svensk tjänst 1794—1815», som begynt utgifvas af Hugo Geber. Författaren var en af de många franska adelsmän, hvilka som emigranter sökte utkomst i främmande land, och sattes genom sin ställning i Sverige först som lärare åt Gustaf IV Adolf och därpå som förtrogen vän åt Carl XIII i tillfälle att på närmaste håll få många intressanta inblickar i den tidens svenska politiska lif.

Vilhelm Billes bokförlag har utsändt en samling lifliga och underhållande skisser från sydafrikanska kriget af Philip Pienaar: »Med Steijn och de Wet», samt en dosis lika hälsosamma som lätt och angenämt intagna tankebilder »om lifvets små problem»: »Oss emellan», af den välkände föreläsaren Max O'Rell, förf. till »John Bull & Co», »Henkongl. Höghet Kvinnan» m. fl. tidigare populära arbeten.

Ett par tendensnoveller, som böra vara ägnade att inom etiskt vakna kretsar af vår kvinnovärld väcka uppmärksamhet och diskussion, ha slutligen utkommit på Wahlström och Widstrands förlag. Den ena är af tyskt ursprung och bär titeln »I kampen för renhet», en varmt öfvertygad stridskrift i novellens form för den fordran på mannens sedliga renhet, som redan tidigare tagit form i Björnsons kända skådespel »En Handske». I grunden samma moral är det väl äfven den danska författarinnan Gudda Behrend vill predika med sin lilla dagboksroman: »En synderska», som i Danmark väckt ett betydligt uppeende. Den allvarliga meningen må öfverskylla ämnets fränstötande egenskaper — men någon bok för den obefästa oefarenheten är det ej.

Af »Scenisk konst», den af A. Roosval redigerade vackra teatertidskriften, har häftet 3 för innevarande år nyss utkommit och häfdar väl sin plats i allmänhetens gunst genom sina magnifika bilder och sin omväxlande text. Bland de förra märkas särskildt ståtliga helsidesporträtt af fru Falman (i »Nihilisten»), fröken Gottschalk, fru Valborg Hansson som Catharina Leczinska och hr Lejdström som De Nevers i »Hugenotterna» samt bland textbidragen hr M. Josephsons uppsats om operasångaren Forsell och hr V. Sjöbergs hyllningsblomma för den jubilerande fröken Georgina Bäckströms små Cadetfötter.

J. N—g.

TEATER OCH MUSIK.

SARAH-BERNHARDT-TEATERN I STOCKHOLM.

SARAH BERNHARDT har kommit och segrat — naturligtvis! Raden af hennes sceniska bravurnummer inleddes i måndags å K. teatern med Victorien Sardous »La Tosca», en äkta fransk primadonnappäs och som sådan blottad på allt hvad sanning och natur heter, ett fullständigt monstrum af svartsjuka, tortyr, arkebusering, mord och annan satanism, som stundom tangerar det löjliga, men aldrig det sublima.

Man hade emellertid äfven här rikt tillfälle att beundra elden i den franska artistens temperament, hennes talkonsts fabulösa smidighet, hennes utomordentliga individualiseringsförmåga, mimikens sällsamma och blixtnabba nyansering — med ett ord allt det raffineradt konstnärliga, som skapat Sarah Bernhardts världsrökt som människoframställarinna och hvarmed hon fortfarande glansfullt häfdar sin plats bland konstens utvalda. Därför blefvo tredje och fjärde akterna med sina våldsamma känsloutbrott, sin bisarra blandning af dolskhet, fasa, grymhet någonting alldeles öfverväldigande som tekniskt kraftprof från konstnärinnans sida. Någon själsanalys kan man ju näppeligen begära i ett stycke som detta. — Ensemble och regie voro för öfrigt mönstergilla och, uppsättningen vårdad.

Som dessa rader nedskrifvas i själfva pressläggningssminuten, hinna vi ej nu utförligare yttra oss om det intressanta gästspelet, men skola i nästa nummer ge en överblick af den franska scenprimadonnans öfriga prestationen under veckan härstädes.

KUNGL. TEATERN gaf i lördags sin första symfonikonserter för säsongen, hvilken på samma gång blef en hyllningsfest för dirigenten, hofkapellmästaren R. Henneberg med anledning där-af, att det på dagen var jämnt 30 år, sedan hr H. för första gången offentligt förde taktpinnen. Den om vårt musiklif högt förtjänte dirigenten hälsades redan vid sitt första inträde af en liflig applåd, hvarjämte till honom från hofkapellet under fanfarer öfverlämnades en väldig lagerkrans. Utförandet af aftonens i mer än ett afseende intressanta program lände hr H. och k. hofkapellet till mycken berömmelse.

Programmet inleddes med en fullt modern symfoni i emoll af den finske tonsättaren Jean Sibelius. Den vittnar om mycken originalitet och fantasi i uppfinningen och bäres på flere ställen af verklig stämning. Instrumentationen är emellertid här och där väl tunn, och symfonien verkar i sin helhet något rapsodisk. Man behöfver nog ock höra densamma mer än en gång för att riktigt kunna intränga i den. Andra och fjärde satserna verkade mest anslående. Något lyftande och glädjebbringande af den art, som bjudes i Beethovens åttonde symfoni, söker man dock fåfängt. Med den senare som afslutningsnummer på programmet kunde man nöjd vända hem från konserten. Särskildt anslag i densamma scherzot, den s. k. metronomsatsen, som efter ihållande bifall måste omtagas. En nyhet för aftonen var ock Eugen d'Alberts konsert i c-dur för violoncell och orkester. Solostämman utfördes här af hr Carl Lindhe med rätt mycken säkerhet; dock skulle man önskat en något kraftigare ton. En gammal kär bekant var L. Normans variationsandantino ur stråkkvartetten op. 42. Mycket mera af denna geniale tonsättare förtjänar att än en gång komma till heders. Publikerna var egendomligt nog ej fulltaliga.

VASATEATERN. »Sjökadetten», Zell och Genées allt ifrån »Ladans» glansdagar kända och populära operett, har nu i glimmande ny uniform styrt upp på vår redd och hälsats med smattande glädjesalut af gamla och nyförvärfvade vänner. Fru Emma Meissner i titelrollen, fröken Keyser som drottningen, hr Schücker som hennes hemliga förmälde gemål, hr Svensson som Dom Januario och hr Ringvall som ceremonimästaren — alla bidraga de i mån af sina gåfvor till framgången, hvilken naturligtvis äfven väsentligen stödes af den verkligt stilfulla utstyrelsen, som spenderats, den melodiosa, lifliga musiken och den oförargliga, glada libretton.

SÖDRA TEATERN har med upptagandet af den franska farsen »Kammarjungfrun» fått ett stycke, som torde komma att hålla sig länge kvar på repertoaren. Första akten är visserligen ganska trög att plöja igenom, ej minst emedan den domineras af François, en ohängd pojktyp, en af dessa veritabla slynglar i brytningsåldern, som skola ha björkris och mörkrum för att bli folk och som för

EBBA HJERTSTEDT.

resten spelas mycket dåligt af den vackra fröken Johansson.

Men fränsedt denna lilla ledsamhet är pjesen i de följande akterna betydligt uppiggande för hvar och en, som vill ha ett godt skratt ofvanpå middagsmaten — och hvem vill inte det? Galenskaperna spelas hela tiden i äkta farstempo och med farsens vederbörliga grimaser och krumsprång.

Hr Nyblom vindar och har hängande tunga som en själfspilling, fru Fahlman är vacker, energisk och skrämmande, fröken Olga Andersson utomordentligt intagande och hr Olsson mycket chic; men allra bäst äro fru Nyblom och hr Viktor Lundberg, som med små medel nå långt.

TVÄNNE MÄSTARINNOR på romansens och visans område hafva under den senast gångna veckan ånyo värmt och uppriskat våra hjärtan med sin oförlikneliga föredragskonst, nämligen fru Dagmar Möller och fru Anna Norrie. Hvar på sitt område stå de här hemma hors concours, och denna suveräna ställning hafva deras senaste uppträdanden ytterligare befast.

Fru Möller hade denna gång uppsatt Beethoven och Schumann på sitt program, och här hade hon rika tillfällen att visa, hvilken sann och stor konstnär hon är. Hennes intelligentia uppfattning och mångskiftande uttryck, den förträffliga röstbehandlingen och den målade mimiken — allt förenar sig för åstadkommandet af en helhetsverkan, som hos åhöraren framkallar just den stämning och förståelse, som kompositören afser.

Hvad som här sagts om fru Möller kan med lika stor rätt till hufvudsaklig del sägas om fru Norrie. På visans område, särskildt där den präglas af såfärdig folkhumor och yster uppsluppenhet, är hon oförliknelig. Här ligger ju frestelsen nära att slå öfver, men det gör fru N. aldrig; därför kan man vara lugn. Hennes visafnär präglas ock alltid af en munter och smittande glad stämning, som ej kan annat än verka välgörande på hennes ständigt tacksamma och fulltaliga publik.

Vi hafva denna gång endast i korthet kunnat omnämna de båda sängaftnarna, men hoppas att ännu mången gång få tillfälle återkomma till de tvänne utmärkte konstnärinnorna.

MISS MINNIE TRACEY gaf i söndags konsert i Musikaliska akademien till förmån för Dramatiska och musikalska artisternas pensionsförening. Hennes sedan föregående uppträdanden välkända praktiga stämna och goda föredrag gjorde sig äfven nu gällande. Utförandet af sängarsalshälsningen ur »Tannhäuser» skulle naturligtvis gjort sig vida bättre med orkester. Hon biträddes af hr Axel Runnquist, som i ett par mindre betydande violinsaker af Godard och Sarasate visade sig förfoga öfver ett godt föredrag i förening med solid teknik och kraftig ton; vidare af hr Carl Hagman från Kristiania, hvilken äger en ganska vacker och jämnt utbildad tenor, som dock störes af ett alltför starkt vibrato. Hr Anton Andersen skötte violoncellstämman till Gounods Ave Maria och fröken Astrid Andersen hela afto-

Förnämsta tvättmedel

äro och förblifva dock vid finare tvätt

HYLINS
Ekonomi-Tvål

och vid gröfre tvätt (byk)

HYLINS
Prima Tvätt-Tvål

nens pianoackompanjemang, båda mycket förtjänstfullt. Slutligen bidrogo fru Valborg Hanson och hr Ossian Hamrin med deklamationsnummer. Publikerna var tyvärr föga talrik, men bifallet lifligt.

EBBA HJERTSTEDT, en ung svensk-amerikansk violinvirtuos, kommer om några dagar att låta höra sig i en af våra konsertsalar. Född i Grenna, visade hon redan i barndomen ovanliga musikaliska anlag, hvarför fadern, som ägde insikter i violinspelets konst, gaf sin dotter undervisning å detta instrument, då hon ej var mera än fem år gammal.

Två år senare bosatte sig föräldrarna i Chicago, hvarest deras dotter omedelbart intogs i Chicago Musical College såsom elev. Hennes ovanliga begåfning uppmärksammades genast och tidningen Chicago Herald gjorde henne några månader senare i sina spalter till föremål för ett mycket smickrande omnämnande.

Nu följde flere år af oafbrutna och fruktbara studier, som resulterade i att fröken Hjertstedt eröfrade den amerikanska musikinstitutionens tvänne medaljer i silfver för pianospelning samt två i guld för violin. Vid hennes afgång från läroverket tillerkändes hon dessutom det högsta priset, doktor Thomas' stora diamantmedalj för excellent utförande af en konsert af Paganini.

Efter att sålunda hafva med utmärkte vitsord afgått från Chicago Musical College, har hon ytterligare fortsatt sina studier i Berlin under den framstående och utmärkte lärare i violinspelning hofkonstmästaren Max Grünberg, hvilkens favorit-elev hon från första stunden blef.

Hennes uppträdande härstädes torde sålunda kunna motes med intresse.

LUCIE WOLFF, en af vårt broderlands mest bemärkta skådespelerskor, afled nyligen i Kristiania efter en långvarig sjukdom, 69 år gammal.

Hon debuterade 1850

på Bergens teater och

firade år 1900 sitt fem-

tioårsjubileum i Kristi-

ania. Till Kristiania tea-

ter kom hon redan 1853

och debuterade med

stor framgång som Lis-

beth i »En söndag på

Amager». Hennes be-

gåfning låg från början

åt lustspel och vådevill,

i den senare hade hon

stor hjälp af sin vackra

röst och i båda af sin

skönhet. Hennes sätt

att spela Pernille i Hol-

berg säges ha varit oför-

likneligt. Förträfflig var

också hennes ankema-

dam Rundholmen i »De ungas förbund».

Fru Wolff tillhörde på de senaste åren den nya

Nationalteatern, men afgick för en tid sedan på

grund af sjukdom.

En dotter till fru W. är den kända operasånger-

skan, fröken Sigrid Wolff, välbekant för hufvud-

stadspublikerna sedan de år hon var anställd vid

vår operascen.

RYDBERGSFÄRTONEN i K. F. U. M:s hörsal hade

samlat fullt hus. Efter ett intressant och i en

ädel språkform hållet föredrag af lic. Ruben G:son

Berg öfver Viktor Rydberg som tankelyriker,

sjöngos några af hans dikter till musik af W.

Peterson-Berger, K. Valentin och A. Hallén. Sång-

erna tolkades fint och känsligt af fru Julia Ohls-

son-Claussen, som besitter en förtjusande altröst,

den hon behandlar särdeles väl.

Underhållningen afslöts med kantaten vid ju-

belfestpromotionen i Uppsala 1877 till J. A. Jo-

sephsons musik.

LUCIE WOLFF.

I Iduns Hjälpreda

för Hemmet läses under rubrik
»Om hudens vård»:

— — — Bland alla de medel, som rekommenderas för bevarande eller förbättrande af hyn, anses boraxbenzoë såsom det bästa — — — Mot finnick och oren hy är bästa medlet en längre tids begagnande af borax-benzoëtvål — — —.

HENRIK GAHNS Borax-Benzoë-Tvål

omtyckt sedan många år, säljes i parfym- & tvålbodas m. fl.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

FACKSKOLAN FÖR HUSLIG EKONOMI
I UPSALA.

(Föreståndarinna: fröken Ida Norrby.)

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 19—25 OKT. 1902.

Söndag: Soppa med curry; bruten hummer; rådjursstek med legmyer; blandad frukt med maräng.

Måndag: Falsk hare med potatis; äppeltårter med grädde.

Tisdag: Ragu på rådjursstek; nypon-soppa med grädde.

Onsdag: Jordärtskockspuré; kromgädda med skiradt smör och pepparrot.

Torsdag: Brynt hvitkålsoppa med frikadeller; fraspannkakor med sylt.

Freitag: Kroppkakor med skiradt smör, äppelsoppa.

Lördag: Sillbullar med korintsås; äggnjöl med skorpor.

RECEPT.

Soppa med curry (f. 6 pers.). 2 lit. buljong, 1 medelstort selleri, 2 små chalottenlökar, 2 äggulor, currypulver efter smak, salt, cayennepeppar.

Beredning: Selleriet och löken ansas på vanligt sätt och kokas mjuka i buljongen. Buljongen silas, sättes åter på och afredes med äggulorna. Currypulver efter smak tillsättes, dock så mycket, att soppan får vacker, gulgrön färg. Soppan afsmakas med salt och cayennepeppar och serveras med frikadeller, fiskfärstärningar eller jordärtskockor, palsternackor och bitar af det kokta selleriet.

Rådjursstek (f. 12 pers.). 3 kg. lärstykke af rådjur, 1½ hg. späck, 2 msk. smör, 1 msk. salt, ½ lit. kokande buljong eller vatten.

Sås: 1 msk. smör, 2 msk. mjöl, kött-sky, 1 dcl. sur eller söt grädde.

Beredning: Köttet tvättas med en duk doppad i hett vatten, yttersta hinnan tages bort, och steken späckas i tätta rader med späcket skuret i fina strimlor. Steken brynes i det upphettade smöret, saltas och spådes med buljong eller vatten. Till stekningen ätgår 1½—2 tim.

Blandad frukt med maräng (f. 6 pers.). 1 hg. torkade aprikoser, 1 lit. färska äpplen, 2 hg. katrinplommon, 2 kkp. krossocker, ½ lit. vatten.

Marängmassa: 3 ägghvitor, 3 msk. strösocker.

Beredning: Aprikoserna sköljas väl och läggas i blöt i vattnet omkr. 1 tim. Af vattnet och sockret kokas en klar lag. Äpplena skalas, skäras i 4 delar, nedläggas direkt i lagen (för att bibehålla sin färg) och kokas därefter klara. De upptagas med hälslef, aprikoserna iläggas och få likaledes kokas, tills de bli klara, hvarefter de upptagas. Sist nedläggas katrinplommonen och få koka mjuka. När frukten är kall, upplägges den hvarfals, pyramidformigt på ett fat, som tål ugnsvärme.

Ägghvitorna vispas till hårdt skum, och sockret nedröres försiktigt. Marängmassan spritsas därefter genom krusig strut öfver frukten, och fatet insättes i svag ugnsvärme. Då marängmassan blifvit torr och fått en ljusgul färg, uttages den, och anrättningen serveras kall med vispad grädde.

**Göteborgs
Kexfabriks
Ping Pong,
Bästa Ett-öres Kex
i marknaden.**

Ragu (f. 6 pers.). 1 kg. kokt eller stekt kött, 1 liten lök, 1 msk. smör, 2 msk. mjöl, ½ lit. buljong, vatten eller steksås, 1 liten saltgurka, vitpeppar, salt.

Beredning: Köttet skäres i lagom stora stycken. Lökarna skalas och hackas fint och brynas i smöret. Mjålet fräses däri och buljongen eller vattnet tillsättes jämte den i tunna skivfor skurna gurkan. Såsen får koka 10 min., hvarefter köttet iläggas och får ett uppkok. Anrättningen afsmakas med peppar och salt. Användes stekt kött, får detta ej koka i såsen, ty det blir därigenom segt.

Fraspannkakor (f. 6 pers.). 1½ dcl. mjöl, 1 msk. socker, 3 dcl. grädde, 1 dcl. vatten, 1½ dcl. smör.

Beredning: Mjålet siktas i ett fat och blandas med sockret. Grädden tillsättes under flitig rörning, därefter det skirade, men afsvalnade smöret och sist vattnet. En pannkagslag uppvärms långsamt, till hvarje pannkaka tages ung. 3 msk. af smeten. Då pannkakan börjar blifva gulbrun rullas den på en för ändamålet afsedd käpp.

Kroppkakor (f. 6 pers.). 1½ lit. potatis, 2 hg. hvetemjöl, 1 tsk. salt, 3 hg. rökt skinka, 1 liten rödlök, ¼ tsk. peppar.

Beredning: Potatisen skalas, kokas och vattnet afhålles, hvar på potatisen mosas sönder med en gaffel och får svalna. Saltet och större delen af mjölet tillsättes (en del

sparas till utbakningen). Degen arbetas helt litet på bakbordet och formas till rundakakor. Löken skalas, skinkan och löken skäras i tärningar och brynas samt kryddas. Ett hål göres i midten af hvarje kaka, och häri lägges en tesked af det brynta fläsket. hålet tiltryckes därefter väl. Kakorna läggas i kokande, saltadt vatten, och få sakta koka, tills de flyta upp, omkr. 10 min. Loket bör ligga på under kokningen. Serveras med skiradt smör.

LÄKARERÅD

ENHVAR af Iduns läsarinnor äger att å denna afdelning erhålla fria läkarråd. Förfrågningar insändas till redaktionen med påskrift. »Till Iduns läkare».

VICTORIA. Se svar till Jetta 1) i n:r 6.

B. 18 ÅR. Se svar till Z—A i n:r 1. 30-ÅRIG FRU. 1) Försök tvättningar flere gånger dagligen med en 4 proc. karbollösning. 2) Kan bero antingen på underlivslidande eller på nervösa orsaker. 3) Ja, det kan man nog hafva. 4) Ja, åtminstone är det ej omöjligt, att så är förhållandet.

ALMAIDA. Hur ni bäst bör ordna detta, därom bör ni rådfråga er personligen med en läkare. Denna afdelning lämpar sig nämligen ej, som ni torde inse, för en fortsatt behandling af personer, som man ju ej känner och ej har tillfälle att undersöka. 2) Nervlugnande och ev. smärtlindrande.

EVAS DOTTER. Det finnes naturligtvis ej mer än ett verkligt botemedel, och det är en längre tids hvila, och i alla händelser är en väsentlig minskning i ert arbete nödvändig. Eljes måste ni nöja er med att på medicinsk väg söka minska dessa nervösa obehag, kanske helst medels bromnatrium, t. ex. i lösning 20:200, och däraf tre matskedar dagligen (vid måltiderna). När ni gjort ett uppehåll efter satsens slut på en vecka eller så omkring, kan ni upprepa intagningen på samma sätt.

D:r —d.

Prenumerera på IDUN

A. B. FREJA-MAGASINET
Specialaffär för Damartiklar
STOCKHOLM
FÖRSÄLJNINGSLOKALER:
18 HUMLEGÅRDSGATAN 18
29 DROTTNINGGATAN 29
KONTOR och LAGER:
18 HUMLEGÅRDSGATAN 18

FRÅGOR

ENHVAR af Iduns läsarinnor äger att å denna afdelning framställa förfrågningar rörande husliga eller andra angelägenheter till besvarande af läsekreten. Åro frågorna af den art, att de rätteligen höra hemma i annonsafdelningen, intagas de dock icke.

N:r 493. I tidningen »Eko» fanns år 1900 berättelsen »Stora system» af Frida Schanz infö.d. Finnes denna berättelse utgifven i bokform på svenska eller tyska?

Stora system. N:r 494. Ung, bildad flicka, intresserad af föreningen »Studenter och arbetares» verksamhet, frågar härmed, till hvem man i Stockholm skall vända sig för att vinna inträde i föreningen därstädes? Alldeles obekant med förhållandena.

Intresserad. N:r 495. Vill någon gifva mig anvisning på något medel mot froskskador? Jag önskade nämligen få hjälp för en 7-årig flicka, som i vintras förkyldes sitt ansikte.

S. F. N:r 496. Vore tacksam för uppgift å någon god latinsk grammatik jämte läsebok med hänvisningar till den förstnämnda, helst på svenska, i motsatt fall på tyska språket.

G.—t. N:r 497. Hur tillagas fixersprit, som användes för taflor i svartkrita? Fin-

Köp svart Siden!

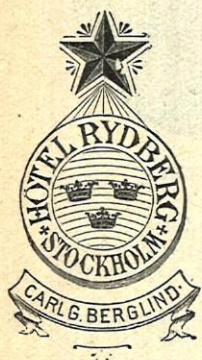
Begär mönster af vårt garanterade solida siden från 90 öre till 13 kronor pr meter.

Specialitet: Nyaste sidentyger för brud-, sällskaps- och promenadtoiletter, äfven kulörta och hvita.

Vi sälja i Sverige direkt till privata och sända de utvalda sidentygerna tullfritt och franko till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern (Schweiz)

— Siden-Export. —

»Fest-
vänningen»
»Teater-
souper»
»American
Bar»
rekommenderas.
Taffelmusik &
Kaffekonsert
af
Björn Halldén
alla daear

Ylleklädningar

i afpassade bitar å 6 mtr, extra fin Engelsk Cheviot, svart, mörkblå och rödbrun, som kostat 12 kr., bortslumpas af en händelse till kr. 7:75 pr styck.

Hörnboden,

6 Observatoriegatan 6,
STOCKHOLM.

DAM- och HERR- Sportkostymtyger

i mina förut välkända samt nya, prisbilliga kvaliteter. Prover franko på begäran. Or- der öfverstigande 20 kr. fraktfritt från
Anders Strandbergs
Klädes- och Manufakturaffär, UPSALA

Fröjd åt de unga landet rundt

Kamraten

kan hvarje ungdomens vän bereda genom att för den ringa summan af 3 kr. för år 1902 prenumerera på »Kamraten», illustrerad tidning för Sveriges ungdom», som utkommer med sin 10:de årgång under redaktion af Frithiof Hellberg och Johan Nordling och under medverkan af flere bland vårt lands högst uppskattade ungdomsförfattare och tecknare. Med sitt omsorgsfullt valda och omväxlande innehåll är Kamraten lika väl ägnad för flickor som för gossar, hvilka i dess upfostrande och lärorika uppsatser, i dess underhållande berättelser och skildringar från alla historiens, vetenskapens och fantasiens områden, i dess rikhaltiga afdelningar för idrott, slöjd och

lekar, i dess talrika intressanta pristäfningar af skilda slag finna outtömliga källor af ädel underhållning och roande förströelse. Bland de många nyheterna i Kamratens innehåll för innevarande år kan nämnas en genom hela årgången förtlöpare följtong: »Dödshälans hemlighet», hvilken ovanligt spännande och intressanta äfventyrsberättelse med sina talrika illustrationer i bokhandelsvärde ensam motsvarar hela prenumerationspriset. Genom sin varmt fosterländska och verkligt ungdomsfriska anda har Kamraten i lika hög grad förvärvat målsmännens som ungdomens sympatier och därigenom för hvarje år allt mera befast sin rangställning som

vårt lands erkänt bästa ungdomstidning.

Hur damer

med stor vänkrets lätt kunna göra sig en god förtjänst. En engrosfirma, som direkt i första hand försäljer konserverade sydfruktar, konserver, utsökta the- och kaffesorter, önskar träda i förbindelse med företagsamma damer ur de högre kretsarne, för att genom deras förmedlande till privata hushåll, och till ännu okänt låga priser, vinna afsättning för nämnda varor. Svar till »Hög Provision», Poste Restante, Göteborg.

RIKSDAGSMÄN,

som önska för riksdagen hyra bostad i Stockholm, — möblerad väning, dublett eller enkelrum —, kunna med förtroende hänvända sig till **Stockholms Uthyrningsbyrå**, Kungsträdgårdsgatan 12, 1 tr.

A. THULSTRUP & Co.

Sommar- o. Vinterhem!

En å sjötomt vid Baggensfjärden (Salt-sjöbaden) särdeles naturskönt belägen villa säljes på förmånliga villkor. Villan, som uppförts till, och i flera år användts såsom vinterbostad, är synnerligen omsorgsfullt byggd samt innehåller 10 rum, jungfrukammare, hall, badrum, kök m. m. Vattenledning och utmärkta källare finnas. 5 min. fr. järnvägsstationen; ½ timmes resa till Stockholm med tåg hvarje timme. Ritningar, fotografier och alla upplysningar å **Stockholms Uthyrningsbyrå**, Kungsträdgårdsgatan 12, 1 tr.

A. THULSTRUP & Co.

I kr. 35 öre kostar hvarje häfte af »Moster Emmas väfbok». 1 häftet mattor, 2 häftet gardiner, promenad- och bruddräkter. Utgifvarinnans adress Kuddby.

STOR SORTERING af Vy- och illustr. Brefkort erhålles fördelaktigt hos **John Fröberg, Finspong**. 10 st. 35 öre, 20 st. 60 öre, 50 st. kr. 1,10, 100 st. kr. 1,90, 200 st. kr. 3,70, 500 st. kr. 8,50, 1000 st. kr. 16,—. *Insänd beloppet.*

nes någon bok, som anger de första grunderna för målning i olja?

Vigge.
N:r 498. Skulle någon vilja säga mig, om det på landet finnes någon privat sexklassig skola för gossar? Har för mig, att det skall finnas en dylik i närheten af Stockholm.

En moder.
N:r 499. Huru skall en velociped på bästa sätt förvaras öfver vintern? Skolaringarna vara med eller utan luft?

Hilma.
N:r 500. Vill någon säga mig ett medel mot röd näsa? Jag vet inte hvaraf den blifvit röd, tror ej att det är frost.

Adda.
N:r 501. Kan någon gifva mig anvisning på något medel, som hjälper mot eller åtminstone lindrar gasbildning i magen? Den besvarar genom hjärtklappning och andra obehag.

Tacksam maglidande.
N:r 502. Skulle den person, som besvarat frågan 220 i Idun vilja afhämta ett bref Linnégatan p. r., med påskrift: »Handarbetes».

R. T.
N:r 503. Hvar finnes f. n. Fräulein Käthe Sager, som år 1898 vistades på Näsbyholm i Skåne, hos baron von Blixen-Finecke?

Intresserad.
N:r 504. Hafva de s. k. jubileumsbrefkort nu något värde? I så fall hur stort? Jubileumsväkrorna då?

Ägare.

N:r 505. Vore tacksam, om någon af Iduns prenumeranter kunde gifva mig upplysning om hvem som är författare till »Jordea randt på 80 da'r», dramatiserad, och hvar man kan få köpa den?

Teatervän.
N:r 506. Mitt hår har börjat gråna efter användandet af en stark medicin, som en läkare föreskref för hudutslag. Hvad skall jag göra för att återfå min ursprungliga hårfärg?

Bekymrad Smålandstös.
N:r 507. Kan någon gifva mig råd, hvarthän jag skall vända mig för att få hjälp för ett flerårigt och svårt nervlidande? Har förfäres anlitat Sveriges skiickligaste specialister samt genomgått långvariga och olika behandlingsgrader, men utan resultat.

Rosa.
N:r 508. Kan någon gifva mig ett tillförlitligt recept på mjuk s. k. honungs-kaka?

En fru på landet.
N:r 509. Huru mycket bordsmör kan ätgå i veckan till fem personer?

Oerfaren ung fru.

SVAR

ENHVAR af Iduns läsarinor uppmanas i öfverensstämmelse med nytt i mån af förmåga besvara insända frågor. Svaren insändas till redaktionen, och angifves all tid tydligt nummer å den fråga de gälla. Åt de tre af våra läsarinor, som under årets lopp tillfylltstående besvarat det största antal frågor, komma vi som en uppmuntran att vid dess slut utdela tre pris, hvardera bestående af 25 kronor. Förden skall gör en hvar, som insänder svar, alltid underteckna med samma signatur.

N:r 407. »Handarbetets vännen» får väl anses som n:r 1. Kursafgiften är 15 kronor (för en månad), två dylika kurser torde behövas för att bli »full-lärd». Höstkurserna begynna i slutet af september eller i oktober. Man bör gärna vara hemmastadd i enkel väfnad. Vänd er till fröken Anne Margrete Hamilton, föreståndarinnan för »Handarbetets vännen». En ansedd väfskola är äfven fröken Nina von Engeströms i Örebro, likaså fru Thora Kuller i Lund. Förutom »Handarbetets vännen» finnes i

Stockholm Johanna Brunssons väfskola (Birger Jarlsgatan 27) och fru Hanna Nordströms (Kungstensgatan 23). Ej heller bör förglömmas Lemningska väfskolans »hemväfnadskurs för damer».

Olga.
N:r 408. Just dieten spelar här en viktig roll. Ni bör likväl äfven konsultera läkare. Inga huskurer. Hvarför ej vända er till Iduns läkare, som ju bör vara mer kompetent att svara än de flesta af dem, som i frågoafdelningen läsa och möjligen besvara den-samma?

Olga.
— Om ni uppgifver er adress till »H. M. L.», poste restante, Kungsör, sändes ett utmärkt recept för ägg-hvita.

H. M. L.
— Bäst är att rådfråga en specialist, exempelvis d:r E. O. Hultgren i Stockholm (Kungsgatan 7).

Welleda.
N:r 411. Använd ej kulört ylletröja närmast kroppen. Yllet bör alltid tvätas, innan det användes. Troligtvis är det någon annan orsak till er klåda.

Fru Maria.
— Ett slags, isynnerhet skårt, ylle-garn har den egenskapen att försäkra klåda och t. o. m. utslag å huden, men brukar detta upphöra en tid efter det man slutat begagna plagget. Klådan hindras genom tvättningar med kallt vatten samt någon gång pudring med potatismjöl.

Olga.
N:r 412. Linnésömnad ingår antagligen äfven i fröken Maria Nordenfelts handarbetskurs (Göteborg). Ni kan ju allting skriva och begära upplysningar.

Olga.
— I Göteborg gifves ej, så vidt jag vet, sådana kurser som fröken Karin Egnér (ej Elgnér) i Stockholm. Men fröknarna Lindgren, Linnégatan 28, Göteborg, gifva äfven undervisning, fastän de ej ha egentlig skola, utan i motsats till fröken Egnér mottaga arbeten på beställning, hvilket gör, att deras kurs varar mycket längre. Hos fr. Egnér, som uteslutande ägnar sig åt undervisningen, är en mån. kurs 2 tim. dagligen tillräckligt att lära all sådan sömnad, som förekommer i hemmen. En af fr. Egnér's många elever.

Olga.
N:r 413. Ja, en sådan tidning finns. Ni kan på hvarje postkontor rekvirera den.

Olga.
N:r 414. Om »en kanske blifvande diva» verkligen äger nödiga betingelser, kan hon ej finna bättre undervisning än vid Academie Victor Maurel, 11 avenue Bugeaud, Paris. Detta mycket berömda sänginstitutt är kanske det enda, som är nog samvetsgrant, att i händelse man finner aspirantens begåfning otillräcklig ej emottaga henne. Närmare upplysningar torde kunna erhållas hos directeur Maurel, ofvanstående adress, eller hos fröken Lita af Klint, rue Jouffroy 36:bis, Paris. Fröken af K. är en af institutets lärarinnor. Föröfrigt har »Spada» i Stockholms Dagblad, om jag ej missminner mig för den 23 juni, angående detta institutt skrivit en längre berömmande artikel, till hvilken hänvisas.

En f. d. elev af M:r Maurel.
N:r 415. Hör efter i Julius Slöör's järn- och redskapsaffär, Järntorget, Stockholm.

Olga.
N:r 419. För att vinna inträde vid Musikaliska Akademien äro villkor: anlag för musik, jämte så mycket utbildning däri, att anlagen kunna spåras; nöjaktig insikt i musiklärans elementer, svenska språkets läsande och skrivande samt räkning. Alder minst 12, högst 20 år, (högst 25 för den, som önskar utbildning i orgelspelning, sång eller komposition). Prästbetyg utvisan-

Ledig annonsplats!

de god fräjd, läkarebetyg samt målsmans tillståndsbrev, hvilka vid anmälningen skola företes. Inskriftsavgift erlägges med 5 kronor, terminsafgiften är 3 kronor. Konservatoriets direktör lämnar behöfliga upplysningar.

Olga.
N:r 420. Borgholms slott hör man omtalas redan 1280. Den nya slottsbyggnaden (hvaraf nu ruinen kvarstår) påbörjades af Johan III och fortsattes dels under Tessins ledning af Karl X Gustaf, dels under Karl XI genom Erik Dahlberg intill år 1694. Slottet blef aldrig fullständigt färdigt. Se vidare om Borgholms slott i Borgholms slotts historia af G. Vollmar Sylvander.

Olga.
N:r 422. Malin Ödmann är sondotter till den på sin tid bekante riksdagsmannen, kontraktprosten och teologie doktorn Erik Samuel Ödmann i Vendel Uppland, och tillhör alltså Vislands-släkten, från hvilken såväl lektor N. P. Ödmann som operasångaren Arvid Ödmann härstamma.

Olga.
N:r 423. Ett godt pensionat i Paris lär vara »Hotell de Fauville», rue Madame; 4 à 6 francs om dagen för hel inackordering.

Olga.
N:r 426. Af egen erfarenhet råder jag till följande: Drick genast vid uppvaknandet om morgonen ett dricks-glas godt, friskt vatten och sedan ett till under påklädandet. Sedermera ämnu fyra glas vatten emellan måltiderna, så att under dagens lopp minst 1 liter vat-

Silver
svenskt kontrolleradt, för bosättning, heders-gåvor och lysningspresenter. Största urval, billigast hos **K. ANDERSON, Hofjuvelerare, i Jakobstorg 1, STOCKHOLM.**

Tandläkare John V. Lindh-Hygrell, 17 Karlavägen 17. Hörnet af Sturegatan och Karlavägen. Allm. Tel. 130 57.

Tandläkare Sjöquist 6 Sturegatan 6. Riks 4591. Allm. 5463. Rådfrågning 2-3.

Tandläk. Elias Widfond 25 Regeringsgatan 25. Träffas kl. 10-2 och 1/2 5-1/2 e. m. Plomb. och insättning af artificiella tänder.

Doktor J. Arvedsons Kurs i Sjukgymnastik, Massage och Pedagogisk gymnastik. medför enligt kongl. maj:ts medgifvande samma kompetens och rättigheter, som en kurs vid Gymnastiska Central-Institutet. Kursen 2-årig, börjar den 15 sept. Prospekt på begäran genom D:r J. Arvedson, adr. Strömsborg, Stockholm.

Professor G. Cederschiöld behandlar med egen massagemetod mag- och tarmsjukdomar, kvinnosjukdomar, kronisk snufva och svalkatarr m. m. Engelbrektsq. 5. Träffas hvardagar 2-4. Allm. Tel. 18451.

1000 sorterade fantasi- & vybrefkort fr. 15 kr., 100 sort. å 1,75, 2, 2,50, 3, 5 kr. och högre. **F. Gustavson**, Norra Hamngatan 28, Göteborg.

Damhårarbeten. Peruker, Benor, Flätor, Länkar m. m. i tusental. Insänd härprof så erhållas flera arbeten att välja på. Obs. Vi signera ej postpaket med »HÅR». Herr och Fru E. MALMBERG. 58 Klarabergsgat 58.

Ansiktsbehandling. (enligt läkarsystem). Behandling af alla ansiktsåkommor samt kronisk snufva. **Manicure. Fotbehandling.** Fröken T. ARFVIDSON, Riddaregatan 8 (strax vid Birger Jarlsg. o. Stureplan). Allm. tel. 10356. Elever mottagas. OBS! Stud. och praktiserat både in- och utomlands. Behåll adressen!

Dagligen tilltager förbrukningen allt mer af

D:r P. Håkansson såsom

medel mot **Hårsjukdomar, Hudsjukdomar, Yttre skador, Snufva, Hosta m. m.**

Allmänheten varnas mot efterapningar af fabrikkat. Salubrin tillhandahålles i parfym-, speci- och färgaffärer. Partilager hos Geijer & Co, Stockholm.

Norska Hofapotekar H. S. von Dittens världsberömda Dittens Hårvatten (Pris 2,50 pr fl.)

är erkänt bästa medel mot mjäll, hårsjukdomar, hindrar starkaste hårafvall, återställer grånadt hår i sin ursprungliga färg, gifver rödt hår en vacker brun färg. Bruksanvisning å fl.; lagligt skyddadt v. m. Säljes i alla Parfymeri-, Ekiperingsaffärer samt hos Herr- & Damfrisörer. Partiförsäljning för Sverige: Parfymeri Ludvig Martin, Karlstad.

Läs och märk! Af alla ekmöbler fås de bästa från **Ekmöbelfabriken i Nyköping.** Begär prisurant.

Siden-blusar kr. 3: 40 till högre pris — 4 meter! — porto- och tullfritt! Profver omgående; likaså af svart hvitt och kulört »Henneberg-Siden» från 85 öre till kr. 20: 85 pr meter. **G. Henneberg, Siden-fabrikant (k. o. k. hofl.) Zürich**

Mörsils Sanatorium i Mörsil, Jämtland. **Öppet hela året om.** Specialkurort för bröstsjuka. **Ren, stärkande fjällluft.**

Elektrisk belysning. Förstklassig restauration. Intendent och ägare: **D:r T. Horney.** Närmare genom prospekt från kamrerarekontoret. Post- & Telegrafadress: **Sanatoriet.**

Hushållselev. I undertecknads pensionat kan en bättre flicka grundligt få lära alla hushållsgrömmål. Skriftliga svar till Fröken Maria Wikström, Södertelge.

Bildad, energiskt fruntimmer, kan till följd af resa få övertaga ett i kl. pensionat i Stockh. närhet. 2,500 kr. kontant. Svar till »Framtidsplats», S. Gumaelii Annonstyrbå, Sthlm.

Ärade fruar! Helfet ost, sex månader gammal, sändes mot efterkr. Kr. 1,40 pr kg. Verkligt god vara. Vigt: 3 till 8 kg. Adress Kyrkängens Mejeri, Elgarås.

ELEGANTA VISITKORT a **IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI** 17 Bryggaregatan 17 **STOCKHOLM.**

Franska lektioner gifves af en i franska språket utexaminerad lärarinna, som vistats utomlands i tre år för att studera detsamma. Närmare upplysningar meddelas å Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå, Drottninggatan 54.

Lektyr. Ett antal äldre årgångar realiseras till be tydligt nedsatta priser och erbjuda för dem som förut ej äga desamma, en billig, om växlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till **Expeditionen af Idun, Stockholm,** erhålles inom Sverige portofritt:

Idun 1892	2: 25
Idun 1893 (nr 1 felas)	2: 25
Idun 1895 (julnumret oberäknadt)	2: 50
Idun 1896 (d:o)	2: 50
Idun 1897 (d:o)	3: —
Idun 1898 (med julnumret)	3: —
Idun 1899 (nr: 92 och julnumret slut)	3: —
Idun 1901 (med julnumret)	4: 50
Iduns julnummer 1894	0: 20
Iduns julnummer 1898	0: 20
Barngarderoben 1901 (12 nr:)	1: 75
Kamraten 1894 (nr 19 felas)	1: 25
Kamraten 1897 (» 18 »)	1: 25
Kamraten 1901	2: —

Exp. af Idun.

Sundsvalls Enskilda Bank 2 A Kungsträdgårdsgatan 2 A. Sparkasseränta 4 proc.

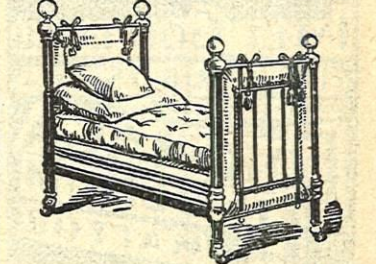
Fördelaktigt utlåtande.

Den gamla, välkända firman **M. S. Kobbs Söner**, hvilken som bekant är etabl. såväl i Göteborg som Stockholm, är sedan gammalt omtalad för sina särdeles goda theblandningar.

Professor Lagerheim i Stockholm, den framstående specialisten för undersökning af födoämnen, yttrar sig om **Kobbs Theer** sålunda:

På begäran har undertecknad undersökt samtliga i M. S. Kobbs Söners prisurant upptagna thesorter. Några främmande blandningar ha de ej kunnat upptäckas. Äfven de billigaste sorterna äro omsorgsfullt beredda och innehålla anmärkningsvärdt föga kvistar samt lämna en klar, särdeles aromatisk och välsmakande dryck. Samtliga sorter äro därför att anse som synnerli ena och af utmärkt kvalitet.

Stockholm den 20 Sept. 1902. **G. Lagerheim,** Professor vid Stockholms Högskola.

Billiga Sängar & Sängkläder, Linoleummattor, Borddukar, Orientaliska mattor, Sticktäcken, Filtar m. m. **John Ytterman, 11 St. Nyg., Stockholm.**

Örebro
Ett-öres
Té-Biscuits
särdeles fina!

ten druckits. Undvik rätt kött, öl och champagne, men åt däremot mycket grönsaker och frukt.

F. d. patient.
— Småstadsfru bör vända sig till läkare — hvarför ej t. ex. Iduns läkare?

— För att förebygga giktanfallen bör man undvika te, kaffe, öl och vin, emedan dessa drycker bidraga till att göra ämnesomsättningen långsammare, lefva enkelt och måttligt, i regel hufvudsakligen af födoämnen ur växtriket, litigt röra sig i fria luften, men några akta sig för förkylningar. — Hvad behandlingen under själva anfallet angår, bör den öfverläts åt läkaren. Dieten och lefnadsättet får denne anordna efter patientens individualitet. — Personer, som lida af gikt, böra hålla fötterna varma genom filtsulor, ullstrumpor o. d.

K—a R—e.
N:r 427. Har själf använt Vademecum för tänderna och kan ej märka, att det haft något menligt inflytande på tänderna. Det är ett mycket behagligt munvatten, men bör naturligtvis användas sparsamt, — en eller ett par droppar i ett halft glas vatten är fullt tillräckligt.

Olga.
N:r 428. Har man benzin, är detta bäst. Men eljes kunna hvita skinnkängor rengöras så, att man doppar en ren yllepapp i söt mjölk och gnider den sedan mot silkestväl, hvarefter man med denna lapp tvättar skinet. Lapparna böra ofta doppas om och gnidas mot

tvålen, och man bör ej för länge tvätta med samma ställe på lappen, ty all smuts stannar däri.

K—a R—e.
N:r 429. Vänd er till föreningens sekreterare. Föreningens stiftare och ordförande är d:r E. Laurent.

Olga.
N:r 430. Vänd er till musikdirektör Ekberg, Malmö. Alla musikinstrument som utgå därifrån, af-prövas. Han levererar instrument till de flesta musikkapell.

Musiker.
N:r 437. En utmärkt bok att på egen hand lära sig engelska är: »Engelsk språklära för menige man» af D:r Vilh. Sturzen-Becker.

Gerd.
N:r 443. Bokstäfverna S. M. b. g. säendet efter en persons namn i Svenska lärarns rulla, betyder: »Silfvermedalj för berömliga gärningar.»

S. S.
N:r 444. Mycket ansedda dansinstitut i Stockholm äro: fru Maria Callméns och fru Lotten Håkansson, det förra beläget Birger Jarlsgratan 7 och det senare Kungsgatan 34. Höstkursen börjar i medio af oktober och fortgår i 3 månader, vårkursen i medio af januari och fortgår äfvenledes i 3 månader. Priset för hvarje kurs är 15 kronor. Märta J.

N:r 446. Kölers »Praktische Klavier-Schule» har jag funnit vara den bästa. Den kan erhållas i musikhandeln för ett pris af 3 kronor.

Göken.
N:r 457. Orden och musiken till sången »Brudens fråga» är skriven af C. W. Böttiger och finnes intagen i en samling svenska sångstycken, utgifven af Axel Ivar Ståhl och, ny upplaga, redigerad af Birger Sköldström. Musiken af C. F. Ullman.

Olsson.
— Vänd eder till en musikhandel och efterfråga »Brudens fråga» af C. F. Ullman, för sång och musik.

Göken.
N:r 465. Röda Korsets sydsvenska filial har byrå såväl i Landskrona som Malmö och Lund. I Landskrona är föreståndarinnan fru Chr. Lauritzen. I medio af oktober kunna sjuksköterskor för privat vård erhållas å byrån. Närmare underrättelser lämna sekreteraren och

Stomatol- * * * *
* * * Tandpulver,
Stomatol- ~ ~ ~ ~
~ ~ ~ ~ Tandpasta,
äga förmåga att rena tänderna samt bevara deras blanka naturliga utseende utan att angripa emaljen.
H. M:t Konungens Hofleverantör.

vice ordföranden i filialens styrelse fru Alma Norrman.

A.
N:r 469. »Förlofvad flicka» köper sin utstyrel billigast i »Hvitvarumagasinet», Regeringsgatan 23.

Eva.
N:r 476. Jag råder er att färga alla era yllepappar svarta, samt sedan följa beskrifningen n:r 3 i första häftet af »Moster Emmas väfbok».

Moster Emma.

MATHIAS.
Gubben Mathias var icke mer. Hans små blågrå, välvilliga ögon hade slutits för alltid, och de tunna läpparna, kring hvilka godmodigheten tycktes riktigt ha slagit sig till ro, skulle ej mer omfatta den kära pipsnuggan, utan hvilken Mathias icke var Mathias.
Jag minns så väl den dagen, då han gick bort. Det var soligt väder och ovanligt lugnt. Annars blåste det nästan jämt och samt i hafsbandet. Farmorsgumman, som Östermans mor, en tvär och litet skygg gumma, allmänt kallades, kom långsamt upp för bergklinten från tvättstugan, där hon och Mathias bebodde hvar sitt lilla kryp-

in. Då hon gick förbi bersån, där jag satt med mitt arbete, frågade jag, hur det stod till med gubben Mathias. Han hade varit svårt sjuk ett par dagar, så att han till och med yrat, men läkare kunde ej komma ifråga att sända efter till ett sådant gammalt skrälle, som i alla fall ej kunde lefva så länge till.

»Gubben har det bra nog nu,» svarade gumman, »men se, hur han gjort med muggen, innan han gick hän,» och därvid höll hon fram några hvita porslinsskärfvor för mina ögon.

»Menar farmor att Mathias är död?» frågade jag, i det tårarna hastigt fyllede mina ögon.

»Ja frun,» svarade gumman och stod liksom ville hon säga något mera, men så helt tvärt vände hon sig ifrån mig och gick in i »lillstugan», där Österman bodde med sin hustru och tjugoårige ende sonen Jan Erik under den tid »herrskapet», som de kallade oss sommargäster, lade te-lag på lästa stugan.

Tårarna droppade utan återvänder från mina ögon, allt under det jag tänkte på Mathias' stilla och hjärtegodas väsen. Ej talade han många ord åt gången, gubben, men ögonen hade sett så hjärtans godt på en, och rynkorna kring snuggan logo i kapp med hvarann. Jag tänkte på den lilla vagnen, som han gjort åt min gosse till midsommar, på åttingen jag köpte af honom, första gången jag såg honom tillverka sådana, den skulle jag nu gömma, ja, jag tänkte till och med på locket till saltvackan, som Mathias hade lagat så behändigt åt mig, och jag mindes, hur jag då på skämt hade frågat honom, hvarför han ej hade gift sig. Då hade han först sett på mig ett ögonblick och sedan klarat strupen, innan han svarade, att

Glas- och
Porlinsserveriser samt
Husgerådsartiklar
i största urval.
Billiga bestämda priser.
Aktiebolaget
Brising & Fagerström,
24 Regeringsgatan 24
STOCKHOLM.

han tyckte, han hade det bra, som det var.

Och nu var han död.
Jag steg upp och bröt några enkla blommor, som härdat ut på rabatten trots bläst och skarp luft och gick sedan sakta stigen öfver bergkrinten ned till stranden, där tvättstugan lyste gladt öd i solen, såsom gömde hon endast på lif och lycka. Jag steg in. Det yttre rummet kände jag väl till förut, det innehöll blott de nödiga tvättredskapen. På höger hand fanns en låg dörr, innanför hvilken jag visste Mathias rum vara beläget. Han låg där så fridfull i den smala träsängen med de magra händerna knäppta som till bön öfver det fula bruna täcket. Jag strödde mina fattiga blommor öfver bädden, änskönt de ej kunde göra honom som låg där, någon glädje. De lyste dock upp det torftiga rummet, hvars hela inredning bestod af sängen, en gammal dragkista, ett litet bord vid fönstret af hvars fyra rutor hvardera var ungefär två decimeter i fyrkant samt ett par stolar. Det hela gjorde dock, trots de delvis rappade väggarna och frånvaron af hvarje det anspråkslösa prydnadsföremål, intryck af en viss tref-

A.-B. Gustaf Holmbloms Kappaffär.
Höst- och Vintersaisonens nyheter i elegantaste urval.
PROMENADKAPPOR
af solida tyger samt med bästa snitt för 20, 22, 25, 28, 30, 33 och 35 kronor.
38 Vesterlånggatan 38.

JUL-KLAPPARNA!
HAND-ARBETEN
i alla förekommande smak-riktningar, påbörjade och färdiga samt teknade och applicerade för broderi, och alla sorter tillbehör
finnas i stort sortiment till billiga, men bestämda priser.
Hundratals sydda mönster till uthyrning.
JACOBSONS AFFÄR
2 HAMNGATAN 2
midtför Berzelii Park.

Mazettis
Vanilin-Socker
i bruket 6 gånger billigare än vanilj i stänger.
Fås i burkar å 20 och 50 öre hos herrarn **Speccerister** och **Konditorer**.

För platsökande.
Begär prospekt samt gör er noga underrättad om
Bröderna Bendtz' Språk- & Handelsinstitut
(Malmö äldsta & Södra Sveriges största. Baltisargatan 1. Rikt. 955.)
innan Ni gör ert val af handelsskola.
De senare åren ha de flesta af våra elever erhållit platser efter genomgången kurs.
Platsökande torde beakta detta.
Fil. kand. Th. Nordenskjöld. W. B. d. 2.

Husqvarna
Köttqvarn
bör finnas i hvarje hem.
Försäljes af alla välsorterade järnhandlare.

Stockholms
Dagblad
Morgon- och Aftontidning.
Observera Stockholms Dagblads rikhaltiga, lättlästa, illustrerade
Söndagsnummer.
Banyuls Trilles.
Ett aptitgivande, magstärkande vin, afsedt för konvalescenter och svaga personer i allmänhet. Rekommenderadt af många hrr läkare.
Pris pr butelj kr. 3,50 hos
HÖGSTEDT & C:o,
Stockholm, 32 Regeringsgatan.

Ungdomslitteratur.
Vår katalog n:r 15 öfver böcker för barn och ungdom (delvis i nya exemplar till halfta bokläsriset) sändes gratis och franco.
Björcks Antikvariat-Bokhandel,
Stockholm, 62 Drottninggatan 62.

Marianne Nordquists Skola
för konstindustriella arbeten är flyttad till **Drottninggatan 41.**
Undervisning meddelas i Blomstermåling, Gyllenläder, Läderplastik, Porlinsmåling o. s. v. efter 50 öre pr timme. Allm. Tel. 4930.

LEDIGA PLATSER.
Ung, bättre flicka
fullt kompetent att läsa in 10-åring (flicka) i 2:da elementarklass, erhåller genast plats i en liten familj på landet. I öfrigt bör sökande vara till sällskap och någon hjälp med sömnad etc.
Fotografi önskas. Goda rekommendationer nödvändiga. Lön 200 kr. Svar till Kallerstads Egendom pr Linköping.

INTET GOLFDRAG
eller **SKUROS** mera om man använder
FORSHAGA
LINOLEUM
MATTOR
LINNE!
Handväfda handdukar, servietter, dukar, duktyg och linneläppter säljas billigast af **Linneväveriet, Borås.**
Prof på begäran.

CYPROLIN
benämna vi hädanefter vårt väl kända putsmedel för koppar och mässing (förr kalladt Ceolin) och hafva vi uti Kgl. Patent- och Registreringsverket låtit inregistrera såväl ordet Cyprolin som ofvanstående varumärke, få meddela den ärade allmänheten.
Holst & C:is Tekn. Fabrik,
Dalagatan 42, Stockholm.

Köp billigt och bra!
STRÅMALJ och **BOJ** till **PORTIERER** och **HANDARBETEN.**
Största färgsortering, låga priser.
KLÄDEN etc. till **PROMENAD-DRÄKTER.**
Profver på begäran.
GEORG SWÄRD,
Norrköping.
Platsager antagas.

Undervisning pr korrespondens
i språk, merkantila och tekniska ämnen. 27 olika kurser. Tills dato öfver 6,000 elever. Begär vårt 64-sidiga, riket illustrerade prospekt! Det erhålles gratis.
Direktör **H. S. HERMOD,**
Malmö.

Barnfröken.
Plats finnes genast för en bättre anspråkslös ej för ung flicka att meddela undervisning i musik samt läxläsning åt 2 ne barn. Hon bör vara något kunnig i sömnad. Svar till Stadshotellet Karlstad.
Barnkär, verkligt bildad flicka, hvilken, som medlem af familjen, vill åtaga sig vården af tre barn, 6, 4 och 2 år, utan annan hjälp än ifråga om städning och tvätt, erhåller plats nu eller 1 nov. hos friherrinnan Hermelin, Hättorp, Tjellmo.

Pellerin's Margarin
är bäst!

Svarta Sidentyger

direkt från fabriken franko och tullfritt till hemmet.
Rekvirera profver.

från 50 öre pr meter, äfvenså siden af alla slag, i hvitt och kulört, till brud-, sällskaps- & promenadoletter i största urval försändes från Zürichs äldsta sidenhus.

E. Spinner & C:ie, Zürich

(förr J. Zürcher's sidentabrik, grundl. 1825).

SPARA ÖGONEN!

Använd därför alltid
Barnängens Skrif- & Copiebläck
med dess milda, behagliga och för ögonen
alldeles oskadliga färg!
OBS! Juryns 1:sta Guldmedalj i Lübeck 1895.
Guldmedalj i Bruxelles 1897.
Det enda bläck, som erhöill
Guldmedalj i Stockholm 1897.
Guldmedalj på Världsutställningen i Paris 1900.
OBS. Det enda icke franska bläck, som erhöill så
högt pris.

"Monténs Anodin"

Smärtstillande antisepticum; användes med fördel vid reumatiska åkom-
mor, neuralgie, hufvudvärk, migrän, tandvärk, snufva m. m.

Säljes å apotek i tuber å 1 krona.

LARS MONTÉN, Stockholm.

Sparkasseräkning

4 proc. ränta.

Nordiska Kreditbanken

1 Drottninggatan 1

Mynttorget 4 Drottninggatan 102
Hornsgatan 52.

Praktiska gångmattor.

Vid Krontorps gård, adr. Värmlands Björ-
neborg, försäljas till 65 öre pr meter vackra,
hållbara gångmattor, förfärdigade af star-
kaste cellulosa-fiber. Sändas mot efterkräf
Försök några meter på prof.

Tidaholms
Fantasimöbler

rikhalt. urval i
fornn. st. Full-
st. rumsmöble-
mang utföras i
alla olika varia-
tioner efter or-
der. Mod. mönster. Begär prisuppgifter från
Tidaholms Bruks Aktiebolag, Tidaholm
(Försäljningsmag. Beridarebang. 27, Sthlm.)

Clara Fabriks

Stearinljus

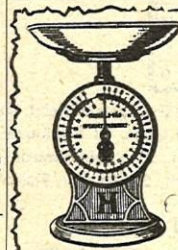
Capsuloids
Capsuloids
Capsuloids

den angenämaste form af hastigt blodbil-
dande järnmedicin (omsorgsfullt preparerade
af friskt oxblod) och i förhållande till resul-
tatet också den allra billigaste formen.
Till Capsuloid Company. Den 2 maj 1902.
För omkring ett år sedan var jag mycket
blek, kände mig alltid tröt och led rätt
mycket af hufvudvärk, då jag var stadd i
hastigt tillväxt. Jag tog då in 5 askar Cap-
suloids och är nu rödblommig och befinner
mig i alla afseenden utmärkt väl.
Astrid Olsen,
41, St. Kongensgade, Köpenhamn.

Capsuloids erhållas å alla apotek å kr
2,50 pr ask. Enda fabrik Capsuloid Com-
pany, 81 Snow Hill, London

KNEIPP BADEN

Vattenbad m. m.
Elek. ljusb. Hettluftsb. (fr. 100°C.). Sandbad

Husqvarna
Hushållsvåg
(med regleringsskruf)
bör finnas i hvarje
hem.
Försäljes af alla
välsorterade järn-
handlare.

Det nya näringsmedlet

Proton

Alfa-Laval.

Proton är ett snöhvitt, hållbart
lättlösligt pulver
framställt af mjölk.

Proton utgöres af koncentrerad
ägghvita, särdeles lämplig
för näringsändamål.

Proton 1 kg. här af motsvarar
hvad ägghvitehalten be-
träffar 25 liter mjölk, 135
st. ägg, 4 å 5 kg. kött.

Proton tillsatt t. andra födoämnen:
såsom bröd, mjölk, gröt,
choklad o. s. v. ökar i hög
grad deras näringsvärde.

Proton tillgodogöres fullständigt
af den menskliga
organismen.

Proton är af ovärderlig nytta
för barn, konvalescenter
och gamla personer.

Proton rekommenderas af läkare
vid sockersjuka, nervfeber,
lungtuberkulos, njur- och
maglidande m. fl. sjukd.

Proton är alldeles förträffligt vid
proviantering för sjöresor,
för arméen, turister, sports-
män, sjukhus o. s. v.

Proton bör icke saknas
i något hem.

Proton säljes i 1/4 kg. påsar
å 1 kr. st. af apotekare
och alla välsorterade
specerihandlande.

Aktiebolaget Separator,
Stockholm.

Allm. telefon:
8 68, 47 86,
47 26.

Rikstelefon:
1 79.
66 10.

Olaus Olssons Kolimport- Aktiebolag

etableradt i Stockholm 1880.

1:a Anthracit.

Hushållskol. Cokes. Briketter.

STOMATOLTANDBORSTEN

är böjd efter
käkbågen.
Borsta tänderna i
deras längdriktning.

Stomatoltandborsten. En vanlig tandborste.
Afstånden mellan de längre borsten äro afpassade efter tändernas bredd, hvarför
Stomatoltandborsten också äger förmåga att intränga mellan och rengöra tän-
dernas beröringsytter, hvilka som bekant lättast angripas af tandröta.
Som skaffet är af celluloid tål detsamma ej hett vatten.

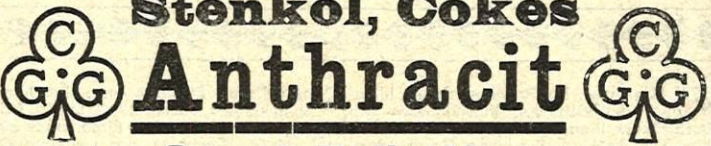
STOCKHOLMS INTECKNINGS-GARANTI-AKTIEBOLAGS BRAND- och DYRKFRIA FÖRVARINGSHVALF

(öppna alla söckendagar kl. 1/2 10-4)

innehållande ca 1,650 st. skåpfack. Arlig hyra för fack, beroende af storleken,
ifrån 15 kronor. Testamenten, gåfvobref och dylika handlingar emottagas till för-
varing; äfvenledes emottagas värdepapper i öppet förvar.

JOH. LUNDSTRÖM & C:o.

Stenkol, Cokes

Anthracit

Carré-Briketter.

Kontor:
Rikst. 4 27, 22 20, 20 12
22 Skeppsbron 22
5 Strandvägen 5
1 Parmmätaregatan 1
A. Tel. 22 88, 60 19, 61 98

För Husmödrar

Bäst, elegantast, modernast
är
Iduns Modetidning.
Prenumerera genast
i närmaste postkontor eller bokhandel för 4:de
kvartalet om Ni vill erhålla vårt lands innehålls-
rikaste modetidning.
Prenumerationspriset är för kvartal å plansch-
upplagan endast kr. 1.50, å den andra
upplagan endast 1 krona.

För Husmödrar

Stor besparing i hushållet.
I alla välförsedda speceri- & delikatessaffärer finnas nu
Winborgs Kräm- & Tårtpulver,
hvaraf erhållas, om det användes enligt beskrifning, de deli-
kataste tårter, kakor, krämsåser m. m., allt utan använd-
ande af ägg.
Aktiebolaget TH. WINBORG & C:o,
Kongl. Hofleverantör.

Bankaktiebolaget
Stockholm—Öfre Norrland,
6 Drottninggatan 6.
Hushållsräkning 4 %.
Kassafack till 15, 20, 25 kronor.

Göteborgs
Enskilda Bank
Brunkebergstorg 12.
Sparkasseränta 4 proe.

Pallas Hotell
37 Klarabergsgatan 37
Rikstel. 44 83. Allm. Tel. 60 41.
Rekommenderar 30 väl möblerade rum
elektrisk belysning och nutidens alla be-
kvämligheter. Betjening möter vid alla tåg.
Knut Fagerström

Stort urval
af låga
SNÖRLIF
Särskildt rekommenderas
Venus, Vesta &
Juno.
Crème de Cholepalmine,
utmärkt antiseptiskt hudmedel mot köld,
säljes i tuber å 30 och 75 öre
hos Herrar Speceri-, Färg- och Parfymhandlande
m. fl. samt å Apoteken.

fås — till hushållsbruk — äfven i 5
kg. originalpåsar med bruksanvisning.

Agra Mejeri-
Margarin
är
finaste märket.